

Pyry Sarkiola

Keitä tv-uutisissa haastatellaan?

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Medianomi

Elokuvan ja television koulutusohjelma

Opinnäytetyö

30.4.2014

Tekijä(t) Otsikko	Pyry Sarkiola Keitä tv-uutisissa haastatellaan?
Sivumäärä Aika	31 sivua + 1 liite 30.4.2014
Tutkinto	Medianomi (AMK)
Koulutusohjelma	Elokuvan ja television koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Radio- ja tv-työ
Ohjaaja(t)	Auli Sillanpää, tv-työn lehtori
<p>Opinnäytetyössä tutkitaan, keitä televisiouutisissa haastatellaan, eli ketkä saavat sanoa sanottavansa, ja millaisia eroja on Yleisradion kello 20.30 -uutislähetysten ja MTV:n Kymmenen uutisten haastateltavissa. Lähetykset ovat kanaviensa pääuutislähetykset sekä Suomen luotettavimpia ja seuratuimpia uutislähteitä. Televisiouutiset nauttivat objektiivisen tiedonvälittäjän asemasta.</p> <p>Työssä käytetään määrällistä tutkimusmenetelmää. Uutislähetysten kaikki haastattelu-osuudet luokiteltiin henkilön edustaman ryhmän, sukupuolen, uutisaiheen, juttutyypin ja maapainotuksen mukaan. Tutkimusaineistosta analysoidaan erityisesti poliitikkojen, asiantuntijoiden, tavallisten ihmisten sekä sukupuolen osuutta televisiouutisissa. Tuloksia verrataan muun muassa aiempaan haastattelu- ja sukupuolijakaumatutkimukseen.</p> <p>Otantajakso oli satunnaisesti valitun kahden viikon arkilähetykset tammi-helmikuussa 2014. Tutkimusosa kattaa siis yhteensä kymmenen Yleisradion ja kymmenen MTV:n uutislähetysten haastattelut. Aineisto koostuu kaikkiaan Yleisradion 172 ja MTV:n 162 haastattelusta.</p> <p>Opinnäytetyön teoriaosuus käsittelee televisiouutisten historiaa, merkityksellisyyttä suomalaisessa yhteiskunnassa sekä nykytilaa. Luvussa kolme perehdytään yleisesti haastattelun osuuteen uutisessa. Luku neljä esittelee politiikan, asiantuntijan ja tavallisen ihmisen haastattelun funktiota uutisjutussa sekä kartoittaa sukupuolijakaumaa niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.</p> <p>Tuloksista on luettavissa poliitikkojen ja asiantuntijoiden olevan käytetyimmät haastateltavat molemmissa kanavissa. Yle haastatteli useampia ministereitä ja puolueita, mutta mepit eivät esiinny televisiouutisissa juuri ollenkaan. Kymmenen uutisissa haastatellaan selvästi enemmän tavallisia ihmisiä ja lapsia, kun Yle Uutiset 20.30 -lähetyksessä on enemmän viranomaisia ja kulttuurivaikuttajia. Sukupuolijakaumaa tarkastellessa huomataan, että uutisissa haastatellaan yleensä miestä. Molemmilla kanavilla alle kolmannes haastateltavista oli naisia, ja MTV:llä jakauma on selvästi tasaisempi kuin Ylellä.</p>	
Avainsanat	tv-uutiset, haastattelu, Yleisradio, MTV

Author(s) Title	Pyy Sarkiola Who Are Interviewed on Television?
Number of Pages Date	31 pages + 1 appendices 30 April 2014
Degree	Bachelor of Culture and Arts
Degree Programme	Film and Television
Specialisation option	TV and Radio Work
Instructor(s)	Auli Sillanpää, Senior Lecturer
<p>This thesis studies and compares the two main news broadcasts on television: the 20.30 news of the Finnish Broadcasting Company (Yle) and the news aired at 22.00 at MTV. The focus on the study is to investigate who are interviewed on the television news. Both are their channels' head news and thus are highly trusted and most followed news sources in Finland.</p> <p>The study is conducted with a quantitative research method. All the different interview clips were classified into different groups: by gender, the group that the person represents, the news subject, types of the news story and the domestic or foreign-themed news. All the results were compared to an earlier study on interviews and gender distribution.</p> <p>The research part of this thesis consists of ten news broadcasts of each channel, including data of overall 172 interviews at Yle and 162 interviews at MTV. The data were collected during two weeks on weekdays between January to February 2014.</p> <p>On the theoretical part, the television news are covered from the point of views of history, significance on Finnish society and their former status. On the chapter, three interviews and the part they play in the news is investigated. The chapter four introduces the function of different interviewees on a news report comparing politician, expert and a common people. On the other hand, the chapter explores gender distribution both nationally as well as internationally.</p> <p>The results point to that both politicians and experts are the most used interviewees. Yle had several ministers and parties in their interviews. Nevertheless, the Members of the European Parliament were not used. On MTV's news common people as well as children were much likely to be interviewed whereas Yle used more public officers and people with cultural influence. From the gender distribution's point of view, men were more likely to be interviewed. On both channels less than one in a third interviewees were women even though MTV's gender distribution were not as big as what Yle had.</p>	
Keywords	news broadcast, interview, Yle, MTV

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Uutiset televisiossa	2
2.1	Suomalaisen tv-uutistoiminnan historia	2
2.2	Pääuutislähetykset	4
2.3	Uutisten luotettavuus	5
2.4	Medianäkyvyyden vaikutukset	6
3	Haastattelun käyttö uutisjutussa	7
3.1	Haastattelu tv-uutisessa	8
3.2	Haastateltavien valinta	10
3.3	Haastatteluhierarkiasta	11
4	Esiintyjätyyppien tarkastelua	11
4.1	Poliitikot uutisessa	12
4.2	Asiantuntijat uutisessa	13
4.3	Tavalliset ihmiset uutisessa	14
4.4	Sukupuoli uutisessa	15
5	Tutkimuksen aineisto ja menetelmät	16
6	Tutkimuksen tulokset	17
6.1	Poliitikot	21
6.2	Asiantuntijat	22
6.3	Tavalliset ihmiset	24
6.4	Sukupuolijakauma	26
7	Pohdintaa	28
	Lähteet	32
	Liitteet	
	Liite 1. Tv-uutisten luokittelurunko	

1 Johdanto

Yleisradion ja MTV:n tv-uutiset ovat Suomen luotetuimmat uutislähteet, ja niillä on suuri merkitys siinä, miten suomalaiset näkevät maailman (Kunnallisalan kehittämissäätiö 2014). Median vallan koetaan kasvaneen ja sen nähdään säätelevän, ketkä saavat sanoa sanottavansa. Samalla media toimii itse valtajärjestelmän osana. Tämä on nostattanut haastateltavien viestintävaatimuksia ammattimaisempaan suuntaan. (Herkman 2011, 12.)

Tässä opinnäytetyössä tutkin, keitä television pääuutislähetyksissä haastatellaan ja millaisia eroja haastatteluvalinnoissa on Yleisradion (myöhemmin Yle) ja MTV3:n pääuutislähetysten välillä. Itselläni on omakohtaista kokemusta kahdesta Ylen paikallis-toimituksesta, joissa usein pitää nopeasti päättää, ketkä uutiseen sopivat haastateltaviksi. Kokeneille toimittajille on selvää, mitä kautta hakea kommentteja. Ehkä välillä liiankin rutiininomaista. Välillä juttuun kaivattiin tavallisen ”kadunmiehen” ajatuksia, mikä sai pohtimaan, mitä ”viralliset uutiset” tekevät asiaan tarkasti perehtymättömien lausunnoilla.

Perehdyn televisiouutisten historiaan ja niiden merkitykselliseen asemaan suomalaisessa kulttuurissa. Selvitän, miten uutisessa hyödynnetään haastattelua ja kuinka haastateltavat valikoituvat tv-uutisjuttuihin. Lisäksi tarkastelen erikseen kolmea olennaista esiintyjätyyppiä: poliitikkoa, asiantuntijaa ja niin sanottua tavallista ihmistä sekä kaikkien esiintyjätyyppien sukupuolijakaumaa.

Tutkimuksessani käytän määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusotetta. Vertailen kahden viikon ajan (27.1.–7.2.2014) arkipäivien *Ylen Uutiset 20.30* -lähetysä ja MTV:n *Kymmenen uutisia*. Määrällisessä tutkimuksessa lähetysistä luokittelen kaikki haastattelut haastateltavan edustaman ryhmän, uutisjuttutyypin, aihepiirin, sukupuolen ja maapainotuksen mukaan. Poliitikot on lisäksi jaoteltu puolueensa mukaan.

Hypoteesini on, että valtion omistama Yle antaa suunvuoron useammin hallituksen ministereille sekä viranomaisille kuin MTV, kun MTV haastattelee useammin yritysmaailman edustajaa. Oletettavasti kumpikaan uutislähetys ei tarjoa televisioaikaa eduskunnan ulkopuolisille puolueille, ja hallituksen suurimmat puolueet (kokoomus ja SDP) sekä suurimmat oppositiopuolueet (perussuomalaiset ja keskusta) esiintyvät useimmiten

haastatteluissa. Koska Kymmenen uutisissa on muun muassa perinteinen loppukevenys, uskon, että MTV:llä haastatellaan enemmän lapsia ja tavallisia ihmisiä. Sukupuolten osuuksien uskon jakautuvan melko tasan, kuitenkin niin että miehiä esiintyy hieman enemmän.

Opinnäytteeni käsittelee aluksi televisiouutisten historiaa, merkittävyyttä ja nykytilaa. Kolmannessa luvussa perehdytään haastattelun käyttöön sekä haastateltavan valintaan johtaviin seikkoihin. Poliitikkojen, asiantuntijoiden ja tavallisten ihmisten tarkoitusta uutisessa sekä uutisten sukupuolijakaumaa pohjustetaan luvussa neljä. Sitten käsitellään tutkimusmenetelmät ja itse tutkimustulokset, joita peilataan aiempaan tietoon.

Esiintyjien osuutta eri uutislähetyksissä ovat tilastoineet muun muassa Salste (2000), Mäkinen (2008) sekä Thurén (2013), mutta heidän tutkimuksissaan haastattelut ovat suppeassa sivuosassa ja luokitteluissa on paljon eroavaisuuksia.

2 Uutiset televisiossa

2.1 Suomalaisen tv-uutistoiminnan historia

Suomalaisen televisiotoiminnan aloitti Tekniikan edistämissäätiön kanava TES-TV maaliskuussa 1956. TES-TV:ltä ohjelmisto koostui suurelta osin mainoksista ja sponsoroiduista ohjelmista. Hitaasti televisioon tarttunut Yleisradio vakinaisti televisiolähetysensä vuoden 1958 alusta. (Rantala 2007, 39–41.)

Suomalaisten televisiouutisten historia juontuu elokuvateattereissa jo aiemmin pyörineisiin kamerakierroksiin, joita kuvattiin eri puolilta Suomea. Ennen elokuvan alkua esitetyt kamerakierrokset olivat uutisfilmejä, joiden näyttämisestä ja samalla kansanvalistuksesta teattereille myönnettiin veronalennuksia. Yleisradion Suomen televisio (STV) otti *Kamerakierrokset* ohjelmistoon jo ensimmäisten koelähetysten yhteydessä vuonna 1957. (Rantala 2007, 152–154.)

Koelähetysten aikana televisiosta välitettiin myös varsinaisia uutisia. Tämä tarkoitti Suomen Tietotoimiston (STT) toimittamia ja esittämiä radiouutisia testikuvalla. Radio-uutisia esitettiin televisiossa kesään 1960, vaikka ensimmäinen television sähköuutislähetys lähetettiin syyskuussa 1959. Kolmeminuuttiset sähköuutisetkin olivat STT:n

tuottamia, mutta Yleisradiosta luettuja. (Rantala 2007, 162.) Television sähköuutislähetys oli alusta asti osa STV:n jokapäiväistä ohjelmistoa (Pernaa 2009, 22).

Televisiouutisia ja -toimitusta pyöritettiin lähes kaksi vuotta ilman päätoimista johtoa, kunnes vuonna 1961 Erkki Raatikainen valittiin ensimmäiseksi uutispäälliköksi. Raatikaisen aikana suomalaiselle tv-uutistoiminnalle luotiin perusta: alkuillan lähetys koostuu sähkölähetyksestä sekä Kamerakerroksesta ja myöhempi päälähetys otsikoista sekä tarkemmin tarkasteltavista aiheista. Vuonna 1965 uutispäälliköksi valittiin Ralf Friberg, joka käynnisti sekasortoisen toimituksen organisaatiomuutoksen. Muutoksen myötä vaihdettiin muuan muassa uutistenlukijat ja ruutuun ilmaantuivat mm. Arvi Lind ja Kari Toivonen. Vuoden 1970 alusta rikottiin kahden lähetysten rakenne ja siirryttiin yhteen päälähetykseen, joka alkoi kello 21. Vuonna 1978 pääuutislähetys siirrettiin nykyiselle paikalleen alkamaan kello 20.30. Tuohon aikaan uutiset tavoittivat 2,5 miljoonaa suomalaista päivittäin. (Rantala 2007, 166–168; Pernaa 2009 26–27.)

Muutoksen Ylen uutismonopoliin toi MTV:n uutiset, jonka tarina alkoi Oy Mainos-TV-Reklam Ab:n eli MTV:n perustamisesta 1957. Sen tarkoituksena oli hoitaa suomalaisen tv-tuotannon rahoittamista vuokraamalla ohjelma-aikaa Yleisradiolta ja myymällä sitä edelleen mainostajille. Jo ensimmäisissä Yleisradion ja MTV:n välisissä sopimuksissa MTV:ltä kiellettiin uutistoiminta sekä tuoreiden uutisaiheiden käsittely lähetyksissään. (Lyytinen 2006, 15–17.) MTV:llä oli kuitenkin alusta asti pyrkimyksenä laajentua itsenäiseksi kanavakseen, ja uutiset nähtiin tärkeänä välineenä kohti sitä (mt. 10). Kysymys ensimmäisistä kaupallisen yhtiön uutisista oli poliittinen, ja ensimmäistä kertaa omaa uutislähetystä väläyteltiin vuonna 1973 puolueille, mutta laihoihin tuloksiin (mt. 29).

Ahkeran puolueiden lobbaamisen päätteeksi MTV esitti Yleisradion hallintoneuvostolle omaa uutislähetystä marraskuussa 1977 (Lyytinen 2006, 47). Tästä seuraavat vuodet MTV:n uutiset olivat tapetilla. Oikeistopuolueet puolsivat ja vasemmistopuolueet vastustivat (mt. 10). Lopulta marraskuussa 1980 keskustapuolueen kanta ratkaisi uutisprojektin alkamisen, ja ensimmäiset Kymmenen uutiset esitettiin kakkosverkossa syyskuussa 1981. Arkilähetykset olivat 20-minuuttisia ja viikonloppulähetykset 15-minuuttisia. (Mt. 120–123.)

Kymmenen uutiset toimi jatketuilla koeajoilla, kunnes ne vakinaistettiin vuonna 1984 (Lyytinen 2006, 145). Muita etappeja ovat muun muassa *Huomenta Suomi* ja sen uutiset puolen tunnin välein joulukuusta 1989, *Seitsemän uutisten* aloittaminen syksyllä

1990 ja omalle MTV3-kanavalle siirtyminen televisiouudistuksen myötä syksyllä 1993 (mt. 151–156). Yleisradio aloitti oman aamuohjelmansa *Aamu-tv:n* vuonna 1997, ja Suomen uutislähetysten määrä moninkertaistui 1990-luvun aikana (Virtanen 2007, 35).

Kolmas kilpailija television uutiskentälle oli Sanoma-konsernin *Nelosen uutiset*, jotka lähetettiin ensimmäisen kerran tammikuussa 1998. Kaupunkilaisille suunnatun Nelosen uutisten pääuutislähetysten (alun perin *Kahdeksan uutiset*) kesto vaihteli vuosien aikana noin yhdeksästä kuuteentoista minuuttiin, ja sen ajankohta vaihtui erinäisten yt-neuvotteluiden päätteeksi. (Lahdenmäki 2010, 11–13.) Vuonna 2012 Nelosen uutisten ja Helsingin Sanomien toimitukset yhdistettiin ja lähetysten kesto säätiödotuksineen piteni 30 minuuttiin (Nelonen 2012). Vuonna 2013 alkaneiden Helsingin Sanomien yt-neuvotteluiden myötä 37 työntekijää irtisanottiin ja Nelosen uutisten päätoimittajan virka lakkautettiin. Samalla tammikuussa 2014 uudistunut lähetys sai nimekseen *HS-uutiset*, joiden nettokestoksi mainosten ja HS-sään jälkeen jäi kaksi minuuttia. Lisäksi myöhäisillan uutislähetyksestä luovuttiin. (Sanoma 2014.)

SuomiTV aloitti uutislähetyksensä maaliskuussa 2010. Aluksi 5–10-minuuttisia lähetystä tuli parhaimmillaan neljästi päivässä. SuomiTV:n uutiset lakkautettiin jo toukokuussa 2011, kun kanava irtisanoi uutistoimituksensa. Viestintävirasto huomautti kanavaa toimilupaehdojen rikkomisesta, ja SuomiTV:n uutiset palasivat ruutuun STT:n toimittamina sähkeuutisina lokakuussa 2011. (Lindblom 2012, 106–111.) Nyt *STT Uutiset* jatkuvat televisiokanava Foxilla tämän ostettua SuomiTV:n (Foxin ohjelmatiedot, 2014).

Tänä päivänä Ylellä on televisiossa arkisin 14 suomenkielistä, valtakunnallista lähetystä päivässä. Tämän lisäksi päivittäin lähetetään paikalliset, viittomakieliset, saamenkieliset, englanninkieliset, venäjänkieliset ja muutaman kerran ruotsinkieliset uutiset. (Ylen ohjelmatiedot 2014.) MTV:ltä tulee arkipäivisin kymmenen uutislähetystä sekä yksi internetpalvelu Katsomon kautta lähetettävä MTV Uutislive -lähetys (MTV:n ohjelmatiedot 2014).

2.2 Pääuutislähetykset

Kuten edellisestä luvusta käy ilmi, tv-uutiskentällä on tällä hetkellä vain kaksi suurta toimijaa, Yleisradio ja MTV. Ylen kello 20.30 ja MTV:n kello 22 alkavia lähetystä kutsutaan kanaviensa pääuutislähetyksiksi. Ylen lähetysten kesto ilman sääosuutta on noin 21 minuuttia ja MTV:n lähetysten kesto on noin 20 minuuttia.

Ylen pääuutislähetys ajoitettiin puoli yhdeksään vuonna 1978, vuoteen 1990 asti se lähetettiin yhtä aikaa molemmilta kanavilta ja vuonna 1993 se siirrettiin televisiouudistuksen myötä alkavaksi kello 20. Muutos peruttiin nopeasti suuren yleisökadon vuoksi. (Rantala 2007, 168.) Alun perin vuonna 1981 MTV toivoi omaksi lähetysajankohdaksi kelloa 21.30, mutta Yleisradion hallintoneuvosto suostui vain kello 22 alkavaan lähetykseen (Lyytinen 2006, 123).

Yle Uutiset 20.30 oli vuonna 2013 Suomen katsotuin tv-ohjelma (n. 2 miljoonaa katsojaa), kun se esitettiin itsenäisyyspäivän vastaanoton yhteydessä. Kymmenen uutiset oli kymmenenneksi katsotuin ohjelma (1,2 milj. katsojaa) sama vuonna, kun se esitettiin Suomen jääkiekkomaatottelun erätauolla 14.5.2013. (Finnpanel 2014a.)

Yle Uutiset 20.30 -arkilähetyksiä katsottiin otantaviikoilla (5–6/2014) keskimäärin 775 000 taloudessa. Kymmenen uutisten vastaava luku on 525 000. (Finnpanel 2014b.)

Havainnoinnin pohjalta selkeimpiä eroja näiden kahden lähetyksen välillä on, että Yle käyttää yhtä ja MTV kahta uutistenlukijaa. Kymmenen uutisissa on erillinen talousosuus, jolloin käsitellään enimmäkseen yritystalouden aiheita ja ruudun alareunassa on pörssikursseja. Ylen vastaava osuus on kello 18:n lähetyksessä. Kymmenen uutisiin oleellisena osana vuodesta 1982 lähtien on kuulunut loppukevennys, joka on lainattu brittiläiseltä kaupalliselta yhtiöltä ITV:lta (Lyytinen 2006, 139). Otantajaksolla Ylellä oli keskimäärin 13,4 eri uutista lähetyksessä ja MTV:llä 12,6 uutista.

Salsteen (2000) ja Virtasen (2007) tekemät tutkimukset vertailevat pääuutislähetysten profiilien eroja. Niistä käy ilmi, että lähetysten pääaiheet ovat pitkälti täysin samat eikä kotimaa–ulkomaa-painotuksessakaan ole selviä eroja. Virtasen tutkimus toteaa, että MTV:n uutiset ovat hieman nopeatempoisemmat ja tiiviimmät, mutta ei voi puhua mitenkään viihteellisemmistä uutisaiheista (joista MTV:tä toisinaan syytetään) (Virtanen 2007, 84).

2.3 Uutisten luotettavuus

Televisiouutisiin on ladattu oletus luotettavuudesta ja objektiivisuudesta (Hietala 2007, 93). Jo eläkkeellä olevia Ylen uutisankkureita Arvi Lindiä (s. 1940) ja Eva Polttilaa (s.

1946) kutsuttiin Suomen luotettavimmaksi mieheksi ja naiseksi. Lind on jopa niin luotettu, että hänet on valittu luotettavimmaksi uutisankkuriksi kymmenen vuotta uransa jälkeenkin (Valitut palat 2013). Vuonna 2014 julkaistussa tutkimuksessa Ylen tv-uutiset rankattiin Suomen luotetuimmaksi uutislähteeksi. 87 % vastanneista arvioi ne joko erittäin tai melko luotettaviksi. MTV:n tv-uutiset arvioitiin neljänneksi 74 % osuudellaan ennen Helsingin Sanomia. Ylen ja MTV:n tv-uutisten väliin sijoittuivat STT ja Ylen radiouutiset. (Kunnallisalan kehittämissäätiö 2014.)

Hietalan (1996, 70) mukaan televisiouutisten luotettavuus perustuu siihen, että televisio vie ihmiset paikan päälle näkemään ja itse kokemaan uutistapahtumia ikään kuin turvallisesti ”ikkunan takaa”. Kun lehdet ja radio kertovat toisen käden kautta, mitä tapahtuu muualla tuntemattomille ihmisille, televisio näyttää tapahtumat suoraan. Lisäksi ihmisiin vetoaa se, että tv-uutiset henkilöityvät uutistenlukijoihinsa ja toimittajiinsa, kun esimerkiksi sanomalehdet ovat ilmaisultaan persoonattomia ja neutraaleja (Hietala 2007, 96). Toisin sanoen uutistenlukijan inhimillisuus antaa hänelle totuudenpuhujan karisman. Reaaliajassa suoraan kohti kameraa katsova uutistenlukija puhuttelee katsojaa ja toimii ylimpänä auktoriteettina, joka ”valtuuttaa” muille puheenvuoroja tai insertin pyörimään. Vaikka haastateltavien persoonallisia kannanottoja pidetäänkin subjektiivisina, ne täydentävät Hietalan mukaan uutisten luotettavuuden ja objektiivisuuden kokonaisuutta, koska ne tuovat ”lopulliseen” totuuteen lisää näkökantoja. (Hietala 1996, 64–67). Haastateltavien osuudesta uutisten kertojahierarkiassa kerrotaan tarkemmin luvussa neljä.

2.4 Medianäkyvyyden vaikutukset

Median voi käsittää monella tapaa, mutta tässä opinnäytetyössä sillä tarkoitetaan uutismedioita ja -toimituksia. Se kattaa niin televisiouutiset kuin sanomalehdetkin. Medianäkyvyyttä ja -julkisuutta tutkittaessa usein tarkoitetaan lisäksi muun muassa viihdetai talk show -ohjelmia, mutta tiedon soveltaminen onnistuu myös vain uutismedioihin ja tässä tapauksessa eritoten televisiouutisiin. Toisaalta uutismedioita ei voi irrottaa omaksi kuplakseen, joka ei ottaisi vaikutteita muualta. Ilta- ja aamulehdistö kirjoittaa viihdestä ja ”kovista” uutisista limittäin. Varsinkin näin sosiaalisen median aikana medianäkyvyys on voitu hankkia internetissä, ja vasta sitten henkilö on noteerattu uutismedioissa. Näkisin kuitenkin, että vielä tänä päivänä televisiolla ja tv-uutisilla on suurin voima tuoda ihmisiä näkyväksi.

Karppisen, Jääsaaren ja Kivikurun (2010, 19–21) tutkimuksessa median valta on lisääntynyt kansalaisten silmissä. Tätä mieltä oli 81 % vastaajista. 49 % vastaajista kertoi, että medialla on liikaa valtaa (yhtä usean mielestä valtaa on sopivasti). 84 % näki medialla olevan vaikutusvaltaa ihmisten mielipiteisiin, ja 57 % näki vallan ulottuvan poliittisiin päätöksiin. Harva kuitenkaan osasi kertoa, kuinka valta ilmeni konkreettisesti. Pitkän linjan toimittaja Risto Uimonen (2008) kommentoi aiempaa samansuuntaisia tuloksia antanutta tutkimusta toteamalla, etteivät ”tiedotusvälineet tee yhteiskunnallisia päätöksiä”, kuten voitiin todeta kannattavan sellutehtaan alasajoa vastustettaessa. Vaikutuksen mielipiteisiin Uimonen myöntää ja näkee median vaikutusvallan ohittaneen jo lakipisteensä internetin ja pirstoutuneen median kulutuksen myötä.

Median voi nähdä tekevän myös yhteiskunnallisia päätöksiä, jos tarkastellaan eliitin skandaalien ja niiden seurauksena päättäjien eroon johtaneita tilastoja 40 vuoden ajalta. 1970-luvulla julkisia skandaaleja oli neljä, joista kaksi johti päättäjän aseman menetykseen. 1990-luvulla skandaaleja oli jo 21, joista 15 johti päättäjän aseman menetykseen. Seuraavalla vuosikymmenellä oli 37 julkista skandaalia ja 28 niiden ”uhria”. (Kantola & Vesa 2011, 42.) Kekkosen luovuttua vallasta median katsotaan lopettaneen asioiden peittelyn yhteisen hyvän nimissä ja aloittaneen kyseenalaistamisen sekä yleisönä houkuttelun. Kantola (2011, 171) kirjoittaa median vallan kasvun realisoituvan skandaalien määränä. Samalla sisältöjen osalta voidaan puhua yleisön (kuluttajien) vallan kasvusta ja toiveiden täyttymisestä.

Ranskalais sosiologi Pierre Bourdieu (1930–2002) kutsuu mediajulkisuutta ”pääomaksi”, josta media ja muut yhteiskunnan toimijat käyvät kauppaa. Herkman (2011, 13) kyseenalaistaa teoriaa siltä osin, ettei julkisuutta voi kontrolloida kuten pääomaa. Herkman kuitenkin vertaa mediajulkisuutta ja politiikkaa pörssitalouteen ja reaalityönteeseen, joissa huhuilla ja spekulatioilla on yhtä suuri merkitys kuin faktoilla ja tosielämän tapahtumilla.

Esimerkki medianäkyvyyden merkittävydestä on myös Ylen omissa säännöissä: työntekijät, jotka tavoittelevat vaaliehdokkuutta, siirretään tehtäviin, joissa he eivät saa etua muihin ehdokkaisiin nähden (Yleisradio).

3 Haastattelun käyttö uutisjutussa

Journalistisesta näkökulmasta haastattelulla tarkoitetaan useimmiten avointa haastattelua, joka muistuttaa monin tavoin keskustelua. Haastattelu tapahtuu kuitenkin toimittajan johdolla ja etenee ennalta suunnitellulla kysymys–vastaus-menetelmällä. Pohjimmiltaan haastattelu on kahden ihmisen välistä viestintää, jossa ollaan haastattelijan aloitteesta. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 42–43.) Haastattelu on toimittajan keskeisimpiä tiedonkeruukeinoja, jossa on mahdollisuus saada ajankohtaista tietoa nopeasti suoraan asiantuntijalta (Miettinen 1988, 106). Haastattelu tehdään joko henkilökohtaisesti, puhelimitse tai kirjallisesti, kuten sähköpostitse (Huovila 2005, 79).

Haastattelun historian voi ajoittaa jo Aristoteleen ajalle, mutta yhdysvaltalaisista James Gordon Bennett senioria (1795–1872) pidetään ensimmäisen uutishaastattelun tekijänä. Huhtikuussa 1836 New York Heraldissa julkaistussa lehtijutussa Bennett haastatteli naista, joka oli löytänyt ilotalossa murhatun prostituoidun naisen. Jutussa käytetty kysymys–vastaus-menetelmä toimi tilanteen jännitettä nostavana esityskeinona ja antoi lukijalle tunteen, että lukija on itse paikalla. (Miettinen 1988, 106.)

Toimittaja Robert L. Hillard (2008, 267–268) jakaa journalistiset haastattelut kolmeen päätyyppiin, jotka ovat mielipidehaastattelu, informaatiohaastattelu ja henkilökohtainen haastattelu. Mielipidehaastattelu voi olla niin katugallup kuin asiantuntijan tai poliitikonkin haastattelu. Siinä tiedustellaan haastateltavan käsityksiä ja uskomuksia käsiteltävään asiaan ja haastateltavan persoonallisuus välittyy. Informaatiohaastattelussa selvitetään selkeitä faktoja, kuten ”montako on loukkaantunut?” tai ”miten tutkinta jatkuu?”. Usein vastaajana on viranomainen. Haastateltavan tiedoilla on suurempi merkitys kuin hänen tunnettuudellaan. Henkilökohtaista haastattelua käytetään erityisesti nk. human interest -jutuissa, joissa haastateltavan persoonalla on suuri merkitys. Sillä ei välttämättä välitetä suurta uutista, vaan pureudutaan kiinnostavaan ilmiöön.

3.1 Haastattelu tv-uutisessa

Jos lehteen tarvitaan henkilön kommenttia asiaan, yleensä riittää puhelinsoitto henkilölle ja kuvan voi kaivaa arkistosta. Televisiossa tarvitaan niin kutsuttuja puhuvia päitä, eli kommentti on haettava henkilön luota (White 2010, 163). Toki televisiouutisissa käytetään myös puhelinhaastattelua mutta enemmänkin pakollisena poikkeuksena, koska puhelinääni ei ole vielä kyllin laadukasta eikä valokuvan näyttäminen puhujasta ole toimivin ratkaisu televisiossa (White 2010, 174). Puhelinhaastattelu tehdään yleensä, kun tärkeän haastateltavan ja toimituksen aikataulut eivät kohtaa. Eräs perinne haas-

tattelusta, jossa ei käytetä koskaan puhuvaa päätä, on Radio Suomen Pääministerin haastattelutunti, jonka televisiointi lopetettiin 1990-luvulla (Yleisradio 2012). Televisio-uutiset käyttävät siitä usein radioääniraidan.

Huovila (2005, 160) kuvailee suoraa lainausta television välineominaisuudeksi, joka antaa haastateltavalle mahdollisuuden esittää asiansa sellaisenaan. Se, että katsoja näkee puhujan sanomassa asiansa, lisää todistusvoimaa ja siirtää vastuun puheistaan sen lausujalle eikä toimittajalle. Samalla haastateltavan puheessa säilyy autenttinen puhetapa, murre, jota harvoin säilytetään lehtitekstissä (Miettinen 1988, 107).

Nylund (2009, 248–250) nimittää televisiouutisissa käytettyjä haastatteluja pikemminkin lohkaisuiksi (sound bites). Niillä tarkoitetaan haastattelussa tuotettuja ja niistä leikattuja haastateltavien lyhyitä puheosuuksia. Nylund puhuu niin sanotusta lohkaisujournalismista, jossa sieltä täältä poimitut lyhyet, iskevät ja pirstaleiset lohkaisut toimivat uutisen rakennuspalikkoina. Toimittajan puheosuudet antavat lohkaisulle kehykset eli asettavat sen asiayhteyteen. Kokonaisesta haastattelusta valikoituu uutiseen vain murto-osa, ja sekin usein valikoituu toimittajan ennakkokaavailuja tukevaksi.

Kun haastatteluiden kysymyksiä ja vastauksia tarkastelee yksityiskohtaisesti, voi huomata, etteivät ne poikkea toisistaan niin paljon kuin voisi luulla, vaan että toimittajien kysymyksiin sisältyy usein mahdollinen tai jopa suotava vastaus... Toisinaan lohkaisut poikkeavat selvästi haastateltavien vastauksista. Niitä on muokattu, jotta ne paremmin sopisivat toimittajan luomaan uutistarinaan. (Nylund 2009, 260–261.)

Malhotra (2002) on tutkinut vauhtia Ylen televisiouutisissa 1980–2000. Tutkimuksessa kävi ilmi, että haastateltavan osuus on muuttunut eniten. Lopullisessa jutussa haastateltaville annettiin selvästi vähemmän aikaa: kun 1983–1985 haastateltavan osuus kesti keskimäärin 26,7 sekuntia, 1998–2000 osuus oli 14,6 sekuntia. Toimittajien ”spiikeissä” ei ollut tapahtunut muutoksia kestossa. Malhotran tulkinnan mukaan haastattelua käytetään yhä enemmän efektinä rytmittämään juttua eikä niinkään tuomaan näkemyksiä esille. Malhotra näkee Pierre Bourdieun (1999) teorian niin sanotuista pikaajatteliijoista toteutuvan. Napakoita lausuntoja antava henkilö pääsee todennäköisemmin ääneen televisioon kuin pohdiskelevia ja monimutkaisia lauseita käyttävä haastateltava. (Malhotra 2002, 54–55, 66.)

Tämä ilmiö onkin johtanut viestintätaitojen kehittämiseen ja konsultointiin. Julkisuudessa usein esiintyvät henkilöt ovat opetelleet median logiikkaa ja hyväksyneet pelin hen-

gen. Jo 1960–1970-luvuilla elokuvaohjaaja Mikko Niskanen opasti poliitikkoja televisiossa esiintymisessä, mutta vasta 1980-luvun alun jälkeen Mauno Koiviston myötä medianhallintataitoihin alettiin kiinnittää huomiota. Herkman kuitenkin muistuttaa, että Suomessa esiintymiskoulutus on melko vaatimatonta verrattuna vaikkapa amerikkalaiseen kulttuuriin, jossa hyviä puhujantaitoja pidetään investointina. (Herkman 2011, 23, 111.)

Uutisjuttua varten typistetyt haastattelut saavat haastateltavat tuntemaan olevansa toimittajien armoilla (Malhotra 2002, 66). Nykyään sosiaalinen media ja blogit tarjoavatkin esimerkiksi poliitikoille mahdollisuuden täydentää ja omaa kannanottoaan julkisesti (Kivi 2014, 70).

3.2 Haastateltavien valinta

Haastateltavien valinnasta vastaa jutun tekijä toimittaja. Lopullisessa vastuussa jutusta ja sen julkaisusta on toimittajan esimies, kuten vastaava toimittaja tai päätoimittaja. (Juholin & Kuutti 2006, 111.)

Haastateltavan valinta ei ole koskaan satunnainen, vaan se on aina tietoinen valinta ja osa jutun näkökulmaa. Toimittajan tulee harkita, kuinka asiat esiteltäisiin kyllin monipuolisesti. Tyypillisesti valinnat tehdään eturyhmittäin, eli kutakin eturyhmää edustamaan valitaan yksi henkilö, asiantuntija tai keulakuva. Toimittajan on mietittävä, mistä organisaatiosta tai muusta ryhmästä haastateltavat valitaan, ja otettava huomioon eri organisaatioiden intressit ja lähdekritiikki. (Miettinen 1988, 107.) Toimituksen haastattelupolitiikkaa määrittää uutislähetysten profiili ja aihevalinnat.

Seuraavassa alaluvussa käsitellään haastatteluhierarkiaa, joka toimii työkaluna haastateltavaa valittaessa. Se korostaa haastateltavan aseman merkitystä. Haastateltavien valintaan vaikuttavat henkilön aseman lisäksi myös esiintymis- ja puhetaidot. Epäselvästi puhuvaa henkilöä ei välttämättä haastatella tv- tai radiouutisiin. Tavallisia ihmisiä on voi olla vaikea saada kommentoimaan kamerakammon vuoksi. Monesti myös toimittajan oma arvomaailma ja verkostot voivat näkyä haastatteluvalinnoissa. Toimittajat kyselevät paljon toisiltaan, kuka olisi aiheeseen sopiva haastateltava. (Mattila 2006, 32.)

Ennen kaikkea toimittajan on perusteltava valintansa uutisen vastaanottajalle, katsojalle. Toimittajan on löydettävä parhaat haastateltavat journalistisen sisällön takaamiseksi ja luotettavuuden säilyttämiseksi katsojan silmissä. (Mattila 2006, 33.)

3.3 Haastatteluhierarkiasta

Haastateltavien valinnassa sovelletaan haastatteluhierarkiaa, jotta asiasta parhaiten tietävä saataisiin kommentoimaan. Ensimmäisenä arvojärjestyksessä on uutistapahtuman tärkein henkilö. Päättävä kommentoi itse tekemisiään tai oikeusjutussa asianomainen itse kertoo ajatuksensa. Toisena on henkilö, jolla on asemansa puolesta valtuus kertoa asioista, kuten valtuutettu sijainen, tiedottaja tai asianomaisen lakimies. Seuraavina vaihtoehtoina on henkilö, joka näkee asiasta useammat puolet tai joka tuntee asian parhaiten. Tällaisissa tapauksissa yleensä käytetään tilanteen ulkopuolella olevaa asiantuntijaa. Sitten haastatteluhierarkiassa ovat henkilöt, jotka ovat ainoita saatavilla olevia asianomaisia tai tilalle saatavia. Viimeisenä järjestyksessä ovat tavalliset ihmiset eli kadunmiehet. (Miettinen 1988, 107.)

Herkman (2001, 105–106) käsittelee kerronnallista haastatteluhierarkiaa Hietalan (1996, 65–66) teoriaa soveltaen. Kertojatasoilla kontrollivalta ja luotettavuus laskevat, mitä alemmas edetään. Ylimmälle kertojatasolle hän asettaa ”määräävät” uutisankkurit, joiden alapuolella ovat ”apurinomaiset” toimittajat. Kolmannella kertojatasolla ovat lähteet ja auktoriteetit, kuten poliitikot tai asiantuntijat. Lähteiden ja auktoriteettien osuuk- sia kontrolloidaan uutisen laatineiden toimittajien ja lähetystä koossa pitävien ankkureiden taholta. Neljännellä tasolla alimmaisina ovat muut haastateltavat, kuten ”kadunmies” eli tässä tutkimuksessa tavalliset ihmiset. Kolmannen tason puhujien lausunnot ovat katsojan silmissä selkeästi subjektiivisia ja neljännen vielä enemmän subjektiivisia. Herkmanin mukaan ”kadunihmisten” mielipiteellä on vähiten painoarvoa, koska heillä ei ole asiantuntijuuden tuomaa arvovaltaa.

4 Esiintyjätyyppien tarkastelua

Tutkimuksessani haastateltavat jaettiin yhteentoista kategoriaan sen mukaan, mitä tyyppiä he edustavat. Esiintyjätyypit ovat poliitikko, yritysmaailman edustaja, asiantuntija, viranomainen, järjestövaikuttaja, väestö- tai ammattiryhmän edustaja, kulttuurivai-

kuttaja (taiteilija), niin sanottu tavallinen ihminen, lapsi, julkkis sekä määrittelemätön. Alaluvuissa käsitellään tarkemmin poliitikkoa, asiantuntijaa ja tavallista ihmistä, joita painotetaan tutkimustuloksia tarkastellessa.

4.1 Poliitikot uutisessa

Tässä yhteydessä politiikalla tarkoitetaan järjestelmä- ja puoluepolitiikkaa sen sijaan, että kyse olisi henkilökohtaisesta politiikasta tai yleisemmin asioihin vaikuttamista. Poliitikot ovat tässä tutkimuksessa jonkin puolueen jäseniä, kuten ministereitä, kansanedustajia tai kuntapoliitikkoja. Myös presidentti luetaan poliitikoksi, vaikkei hänen kohdalla puoluetta mainitakaan.

Poliitikot ja tiedotusvälineet tarvitsevat toisiaan: Poliitikot tarvitsevat julkisuutta oman asiansa ja näkyvyytensä ajamiseen, ja tiedotusvälineet hyödyntävät poliitikkoja osoittaakseen omaa merkitystään. Huovisen (2005, 82) mukaan merkittävän päättäjän haastattelu lisää median arvovaltaa tiedonvälittäjänä. Myös laki Yleisradiosta (635/2005, 7 §) puoltaa poliitikkojen käyttöä velvoittamalla, että ”julkisen palvelun tulee tukea kansanvaltaa ja jokaisen osallistumismahdollisuuksia tarjoamalla monipuolisia tietoja, mielipiteitä ja keskusteluja sekä vuorovaikutusmahdollisuuksia”. Samalla media pyrkii valvomaan vallanpitäjien toimia (vallan vahtikoira), joskin toisinaan sen katsotaan räksyttävän kaikkea, mikä politiikassa liikkuu, ja lisäävän yleistä kyynisyyttä (rakkikoira) (Kunelius 1998, 179).

Politiikan on nähty medioituneen, eli mediajulkisuuden toimintatavat ja ”median logiikka” ovat muotoilleet politiikan toimintakulttuuria. Medioituminen on saanut poliitikot ja puolueet suunnittelemaan toimintaansa median ehdoilla ja säännöillä, mikä näkyy kannottojen ajoittamisessa, esiintymisessä ja kampanjoinnissa. (Herkman 2011, 22.)

Toisinaan poliitikot eivät kommentoi asiaa toimittajalle syystä tai toisesta ja kertovat palaavansa asiaan myöhemmin. Huovila huomauttaa mahdollisista haastattelulistoista, joita poliitikot saattavat pitää. Ne johtavat siihen, että poliitikoilla on lista haastattelupyynnöistä, ja kun poliitikolla on uusi asia ajettavana, hän ottaa listalla olevaan toimittajaan yhteyttä. Huovila painottaa, että toimittajille on tärkeä muistaa toimia ja ajatella itsenäisesti. (Huovila 2005, 82–83). Journalistien eettisissä ohjeissa sanotaan, että toimittajan tulee torjua ulkopuolelta tuleva houkuttelu, jolla yritetään ohjata tiedonvälitystä tai vaikuttaa journalistiseen päätäntävaltaan (Journalistin ohjeet 2014).

Toisaalta, koska toimittajat hallitsevat sitä, kuinka julkisuuskuvaa luodaan, poliitikoilla ei ole varaa väheksyä tai laiminlyödä heitä. Jos poliitikko ei vastaa kysymyksiin, hän saat-
taa silti päätyä uutisiin ja häntä saatetaan mahdollisesti käsitellä henkilönä, joka vältte-
lee vastuutaan tai salailee jotain. (Nylund 2009, 250.)

Uimonen (2011, 23–29) kirjoittaa pääministerin erityisestä asemasta mediaa kohtaan. Pääministeristä tuli muodollisesti Suomen tärkein poliittisen vallankäyttäjä vuonna 2000, kun presidentin valtaoikeuksia karsittiin. Uimonen toteaa, että pääministeriksi päästäkseen ja etenkin sellaisena pysyäkseen on hallittava mediataidot erityisen hyvin. Pääministerin tulee olla median tavoitettavissa, pohtia mm. kouluammuskeluiden syitä ja arvioida Suomen henkistä tilaa. Samalla pääministeri presidentin ohella myös saa pyytäänsä median kuulolle. Uimonen korostaa, että virka kuluttaa ministerin kasvoja mediassa ja ainoastaan median hallinnut Mauno Koivisto on onnistunut nousemaan pääministeristä presidentiksi sen jälkeen, kun televisio yleistyi.

Salsteen (2000, 89) tutkimuksessa poliitikot ja järjestövaikuttajat on niputettu samaan luokitukseen, ja ne ovat uutisten käytetyimmät esiintyjät (Yle 22 % ja MTV 15 %), kun mukaan lasketaan myös toimittajat. Mäkinien (2008, 61) mittauksessa Ylen 20.30-lähetyksen kotimaan uutisissa poliitikoita (15 %) vasta kolmanneksi eniten päälliköiden (47 %, mukaan lukien viranomaiset, päälliköt, virkamiehet) ja työntekijöiden (25 %) jälkeen. Pernaan, Niemen ja Pitkäsen (2009, 58) tutkimuksen mukaan ministereitä (26 %) käytettiin eniten ennen kansanedustajia (16 %) television politiikan uutisissa.

4.2 Asiantuntijat uutisessa

Asiantuntija-nimikkeellä on yleiskielessä useita eri merkityksiä. Jonkin alan asiantuntijaksi voidaan nimittää ilman siihen vaadittavaa koulutusta tai asiantuntemusta. Asiantuntijuus on siis hyvin suhteellista. Yleisesti voi sanoa, että asiantuntijalla on kanssaihmissiään selvästi perusteellisemmat ja laajemmat tiedot joltakin alalta. Käytännössä asiantuntijuus yleensä edellyttää korkeakoulutusta ja virka-asemaa jossakin organisaatiossa. (Karhu, Salo-Lee, Sipilä, Selänne, Söderlund, Uimonen & Yli-Kokko 2005, 25.)

Toimittajat ovat usein vain tiedonvälityksen asiantuntijoita, joten media on vahvasti riippuvainen ulkopuolisista asiantuntijoista. Asiantuntijoita käytetään uutisissa, jotta saataisiin monialaisia kuvia aiheesta ja lisättäisiin ylipäänsä uutisen uskottavuutta. (Karhu

ym. 2005, 131.) Asiantuntijahaastatteluisissa käytetään käytännössä aina informaatiohaastattelua, jossa asia on henkilöä tärkeämpi, eikä asiantuntija tee aloitteita median suuntaan. Toimittajien pyrkimys tehdä uutisistaan kansantajuisia vaatii asiantuntijalta viestintätaitojen harjaannuttamista. Siksi toimittajat käyttävät paljon samoja, sujuvasanaisia luottoasiantuntijoitaan. (Juholin & Kuutti 2006, 97–98; Poutanen 2012.)

Asiantuntijoiden roolia suomalaisissa uutisissa on tutkittu vähän, ja asiantuntijoiden määrittely vaihtelee. Karkeastihan esiintyjätyypit voisi jakaa asiantuntijoihin ja tavallisiin ihmisiin, tai niputtamalla esimerkiksi viranomaiset tai ammattiryhmän edustajat asiantuntijaluokitukseen. Salsteen (2000, 89) tutkimuksessa on laskettu mukaan myös jutut, joissa ei ole esiintyjää tai haastateltavaa ollenkaan sekä toimittajat omaksi luokakseen. Tutkimuksen mukaan Ylen 20.30 -lähetyksessä asiantuntijoita (15 %) käytettiin kolmanneksi eniten poliitikkojen ja järjestövaikuttajien sekä viranomaisten jälkeen, kun Kymmenen uutisissa asiantuntijoita (5 %) käytettiin neljänneksi useimmin. Pernaan, Niemen ja Pitkäsen (2009, 58) tutkimuksen mukaan politiikan tv-uutisoinnissa käytettiin asiantuntijoita ministereiden ja kansanedustajien jälkeen seuraavaksi eniten, noin 12 % kaikista haastatelluista. Tutkimuksesta kävi ilmi, että televisio käyttää muita medioita enemmän asiantuntijoita.

Tutkimuksessani asiantuntijoihin lukeutuu muun muassa erilaisia tutkijoita, tieteilijöitä, opettajia, konsultteja ja ekonomisteja. Asiantuntijuuden ratkaisee käytetty asiayhteys: henkilön tulee olla haastattelussa asiantuntijan roolissa eikä esimerkiksi edustamassa itseään tai ammattiryhmäänsä.

4.3 Tavalliset ihmiset uutisessa

Niin sanotuilla tavallisilla ihmisillä tarkoitetaan tässä yhteydessä henkilöitä, jotka edustavat itseään eivätkä mitään puoluetta tai muuta organisaatiota. Enimmäkseen tavallisia ihmisiä näkee uutisten kuvituskuvassa tunnistamattomina esimerkiksi kadulla. Haastattelussa tavallisen ihmisen rooli on luoda autenttisuutta, inhimillistä uutisläheystystä ja antaa yleisölle samastumispintaa. Tavallisen ihmisen haastattelemineen on oikeastaan aina mielipidehaastattelu, ja lausuntoa pidetään täysin subjektiivisena eikä sen oleteta edustavan totuutta. (Hietala 1996, 67.)

Cortés Téllez (2007, 16–17) jakaa tavallisen ihmisen käytön uutisjutuissa mielipidehaastatteluihin eli gallupeihin, kepeiden juttujen kertojiksi sekä case-jutun tarinan osa-

na. Tavallinen ihminen esiintyy joko neutraalina todistajana tai positiivisena sankarina ja edustaa ”meitä”, kunnollisia ihmisiä. Esimerkiksi kulttuuri- ja ilmiöjutuissa sekä Kymmenen uutisten loppukevennyksessä tavalliset ihmiset pääsevät ääneen. Cortés Téllez huomauttaa myös, että tavallisen ihmisen valinnassa saattaa heijastua toimittajan oma, kätkeyty mielipide aiheeseen.

Mäkinien (2008, 63) tutkimuksessa Ylen 20.30 -uutisissa kotimaan aiheissa tavallisia ihmisiä oli noin 13 %. Salsteen (2000, 89) tutkimuksen tuloksia on vaikea verrata, koska siinä monia kevennysuutisissa olleita henkilöitä on laitettu määrittelemätön-kategoriaan. Sen mukaan Ylellä olisi ollut 5 % ja MTV:llä 6 % tavallisia ihmisiä.

Tässä tutkimuksessa tavalliset ihmiset on jaoteltu sekä tavallisiksi ihmisiksi että lapsiksi erikseen, ja heitä tarkastellaan yhdessä ja erikseen.

4.4 Sukupuoli uutisessa

Tutkimuksessani kaikki tv-uutisissa haastatellut jaoteltiin joko mieheksi tai naiseksi, jotta uutisten sukupuolijakauma pystyttäisiin selvittämään. Global Media Monitor Project 2010 -tutkimuksen (myöhemmin GMMP) mukaan miehillä on selkeästi enemmän tilaa mediassa niin maailmanlaajuisesti kuin Suomessakin.

Vuonna 2009 toteutettu, 108 maata kattava tutkimus raportoi naisten näkyvyydestä eri uutismedioissa yhden päivän aikana. Sen mukaan naiset saivat vain 24 % kaikesta medianäkyvyydestä (vrt. vuonna 1995 osuus oli 17 %). Luku kattaa niin haastatellut ihmiset kuin uutiset, joissa naiset ovat aiheina. Suomessa naiset saivat 32 % medianäkyvyydestä. Uutisissa haastatelluista asiantuntijoista kaikkiaan 20 % oli naisia. Suomen vastaava luku on 29 %. Suomessa miehet ja naiset olivat kutakuinkin yhtä usein tavallisen ihmisen roolissa. Maailmanlaajuisesti vähiten naisia esiintyi politiikan aiheissa (19 %, Suomi 25 %) ja eniten tiede- ja terveysaiheisissa jutuissa (32 %, Suomi 40 %). (GMMP 2010.)

GMMP:n tutkimuksessa muistettava, että yhden päivän otanta on etenkin suomalaista mediaa tarkastellessa hyvin suppea ja altis sattumille. Tuloksiin on laskettu niin televisio, radio, printti kuin internetkin. Mäkinien (2008, 62) tutkimuksen mukaan Ylen 20.30 -uutisissa kotimaan aiheissa haastatelluista 24 % oli naisia, mikä vahvistaa ku-

vaa miesten ylivoimaisesta osuudesta mediassa. Tulokset ovat kahden viikon ajalta lokakuulta 2003.

5 Tutkimuksen aineisto ja menetelmät

Tutkimusaineistoon lukeutui samojen päivien kymmenen Yle Uutiset 20.30 -lähetystä ja kymmenen MTV:n Kymmenen uutisten lähetystä, jotka olivat peräkkäisiä arkilähetystyksiä aikavälillä 27.1.–7.2.2014. Ylen uutisista luettiin pois sääosuus, joka on MTV:llä erillinen lähetys. Otantajaksolla Ylellä oli yhteensä 134 eri uutista ja 172 haastattelua. MTV:llä 126 uutista ja 162 haastattelua. Molemmilla oli 82 uutista, jotka sisälsivät vähintään yhden haastattelun. Tutkimuksessa käytetään määrällistä analyysia, jossa aineisto tilastoidaan taulukoksi, josta tulkitaan eri haastateltavien ja aihepiirien yleisyyttä ja suhdetta toisiinsa (Lähdesmäki ym. 2009).

Aineisto kerättiin kokoon tallentamalla kyseiset lähetykset digiboksille ja analysoimalla jokainen lähetys yksitellen. Lähetykset purettiin ensisijaisesti jokaisen uutisen mukaan, sen jälkeen eriteltiin haastatteluosuudet. Lähetyksistä huomioitiin kaikki haastattelut ja puheenvuorot, joissa oli esiintyjän nimitiedot eli ”nimiplanssit”. Toimittajia tai uutistenlukijoita ei laskettu haastateltaviksi. Kukin haastateltava tilastoitiin kerran uutista kohden.

Haastateltavat luokiteltiin joko mieheksi tai naiseksi. Asemaan viittaavia kategorioita on 11, jotka ovat poliitikko, yritysmaailman edustaja, asiantuntija, viranomainen, väestö- tai ammattiryhmän edustaja, järjestövaikuttaja, kulttuurivaikuttaja (taiteilija), tavallinen ihminen, julkkis, lapsi sekä määrittelemätön. Poliitikot jaoteltiin lisäksi puoluekantansa mukaan, poikkeuksena istuva presidentti ja ulkomaalaiset poliitikot. Väestö- tai ammattiryhmän edustajiksi katsottiin esimerkiksi romani tai postinkantaja, jotka on valittu kommentoimaan oman ryhmänsä tuntoja. Haastateltava luettiin ainoastaan yhteen asemaluokitukseen. Asema määräytyi asiayhteyden mukaan, eli esimerkiksi opettaja voi olla yhteydestä riippuen asiantuntija tai ammattiryhmän edustaja.

Uutisen aiheuokituksia on 18. Aiheeksi tilastoitiin joko politiikka, talouspolitiikka, yritystalous, työ(markkinat), kulutus ja asuminen, viranomais- ja sosiaalipalvelut, ilmiöt ja ihmiset, liikenne, kulttuuri ja media, ympäristö, tiede ja koulutus, rikos, onnettomuudet, sodat ja konfliktit, armeija ja turvallisuus, terveys ja hyvinvointi, urheilu tai muut.

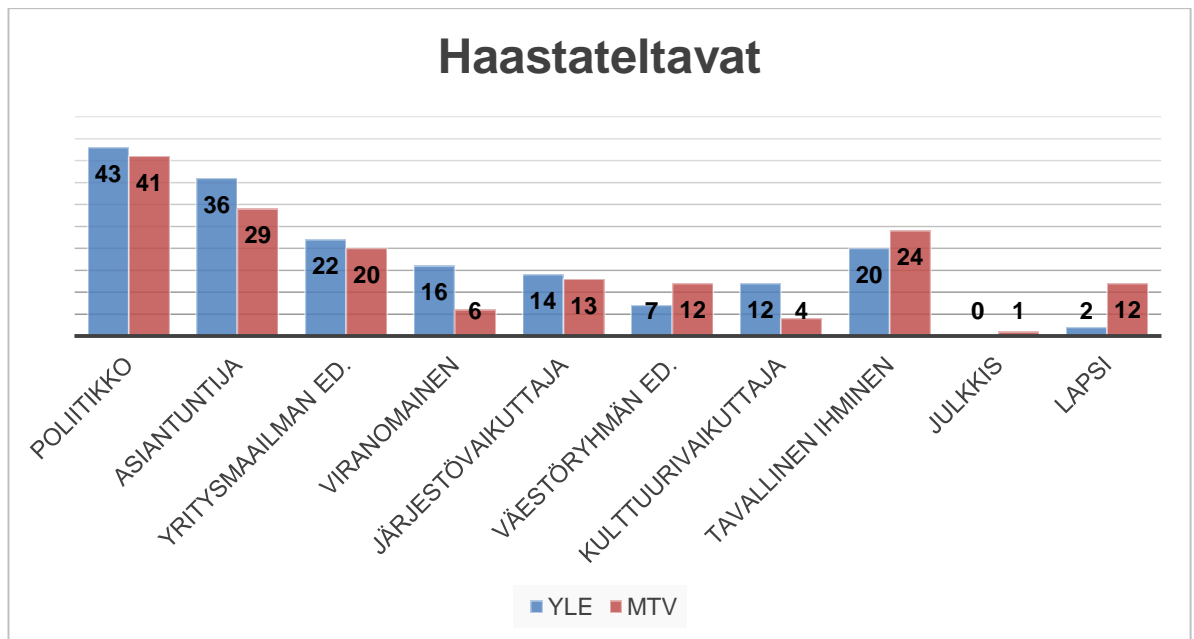
Aineisto kattoi niin kotimaan kuin ulkomaan uutisetkin. Uutiset luokiteltiin maaviitteen mukaan ryhmiin joko kotimaan tai ulkomaan aiheeksi. Lisäksi ne kategorisoitiin kotimaan kansalliseksi, paikalliseksi, EU-viitteiseksi tai ulkomaaviitteiseksi uutiseksi tai ulkomaan vain ulkomaan-, kotimaa- tai EU-viitteiseksi uutiseksi.

Uutistyyppejä luettiin viisi: uutisjuttu, sähkösatunen, suora/studio, joissa voi olla haastattelu, sähkö sekä studiografiikka, joissa ei ole haastattelua. Sähkeet ovat uutistenlukijan lukemia lyhyitä ja vain olennaisimman tiivistäviä uutisia, joita usein tehostetaan kuvanauhalla. Jos sähkeen loppuun tulee haastattelu, sitä kutsutaan sähkösataseksi. Uutisjutulla tarkoitetaan 1–2-minuuttista toimitettua inserttiä, joka on toimittajan lukema (voice over) ja voi sisältää haastatteluita, uutisграфиikkaa ja videomateriaalia. (Nikkinen & Vacklin 2011, 167–168; Nylund 2009, 251.) Suoralla tai studiolla tarkoitetaan suorana kentältä tai uutisstudiossa tehtyä erillistä haastattelua. Studiografiikassa hyödynnetään studion isoa, elektronista taulua, kun havainnollistetaan tai selvennetään jotain uutisteemaa.

Tutkimusmenetelmällä ei selvitetä, kauanko kukin sai puhua ja kuinka haastateltavan lausunto kehystettiin, eli millaista painoarvo sille annettiin. Tutkimus ei huomioi toimittajaa, joten esimerkiksi toimittajan sukupuolen merkitystä tutkimustuloksiin ei voida päätellä.

6 Tutkimuksen tulokset

Tutkimusaineisto kattaa kaikkiaan Ylen 172 ja MTV:n 162 haastattelua tai puheenvuoroa. Näin ollen lähetystä kohden Ylellä oli 17,2 haastattelua ja MTV:llä 16,2. Toimite-
tuissa uutisjutuissa Ylellä oli keskimäärin 2,4 haastateltavaa juttua kohden, kun MTV:n luku on samansuuntainen, mutta hieman korkeampi 2,6. Sähkösatasisissa molemmilla oli yksi haastateltava satunnaisia poikkeuksia lukuun ottamatta. Alla oleva pylväsdiagrammi (ks. kuvio 1) havainnollistaa, kuinka esiintyjätyyppien määrät jakautuivat kanavittain.

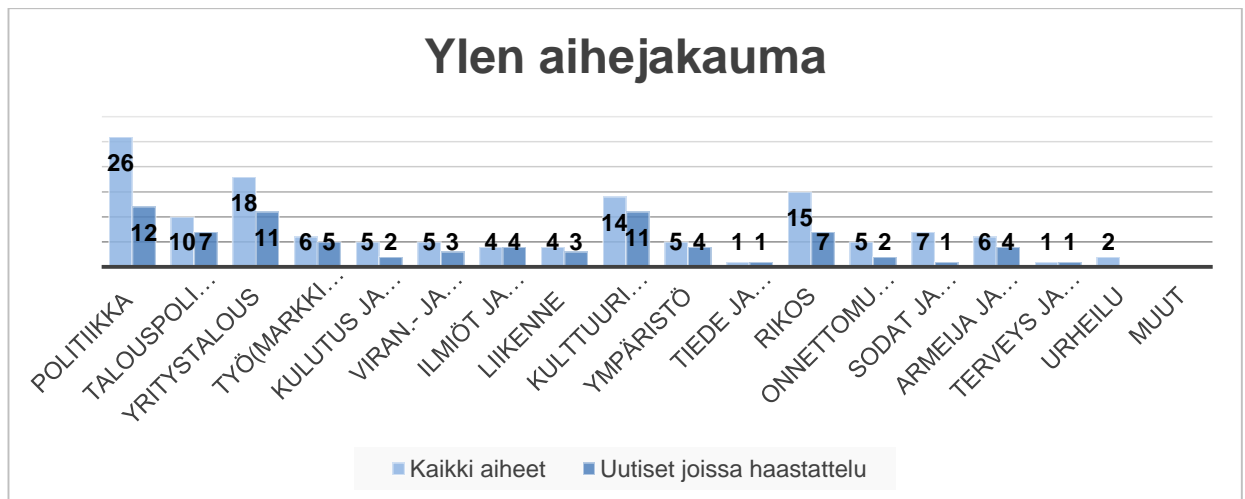

Kuvio 1. Haastateltavien määrä esiintyjätyypeittäin Ylellä ja MTV:llä.

Kuviosta huomataan, että eniten molemmissa lähetyksissä käytetyimpiä haastateltavia olivat poliitikot (~25 %) ja asiantuntijat (Yle ~21 %, MTV ~18 %). Ylellä kolmanneksi ja MTV:llä neljänneksi eniten oli yritysmaailman edustajia (~12,5 % molemmilla). MTV:llä kolmanneksi haastatelluin tyyppi oli tavalliset ihmiset. Toisaalta, jos tarkasteltaisiin tavallisia ihmisiä ja lapsia yhteisenä kategoriana, nousisi tämä kategoria MTV:n toiseksi yleisimmäksi ~22 % osuudellaan. Ylen tuloksista nousee esiin selkeästi useamman kulttuurivaikuttajan (taitelija) sekä viranomaisen käyttö uutisissaan. MTV:llä puolestaan on moninkertaisesti enemmän lapsia, joita monesti haastateltiin kerralla useampaa.

Kaikille haastatelluille löytyi sopiva kategoria eikä ketään luokiteltu määrittelemättömäksi. Presidentti Tarja Halonen luettiin poliitikoksi, vaikkei hän vaikutakaan päivän politiikassa eikä hän ole uutisessa politiikan aiheessa.

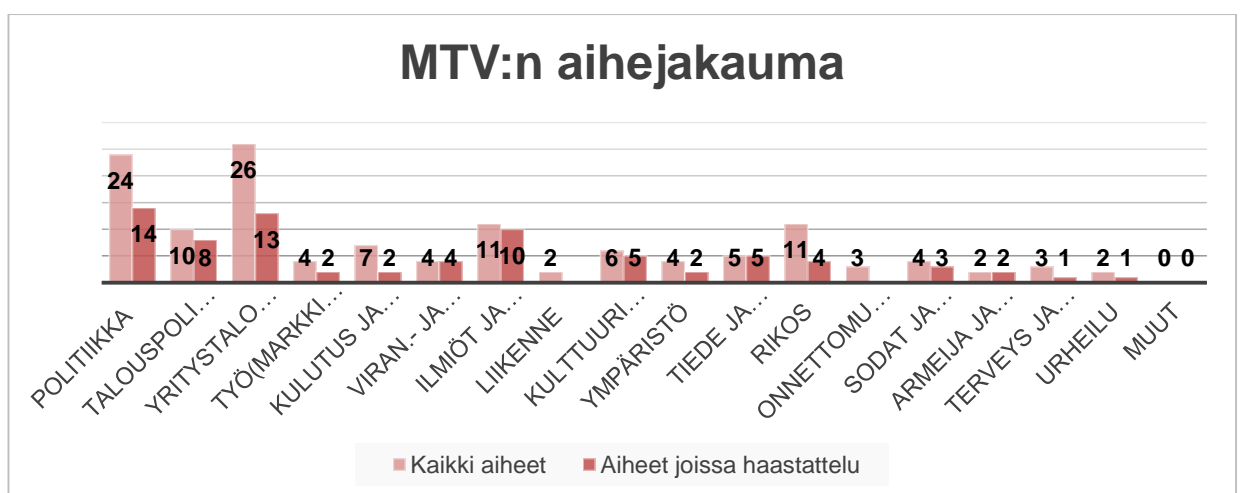
Alla olevat tilastot (ks. kuvio 2 ja 3) vertailevat kumpaakin lähetystä erikseen. Niissä kaikkia lähetysten uutisaiheita vertaillaan niihin uutisaiheisiin (myöhemmin haastattelu-uutinen), joissa oli haastattelu (yksi tai useampi). Näin saadaan kokonaiskuva, miten haastattelumäärät suhteutuvat lähetysten koko uutistarjontaan, ja nähdään, miten haastattelut jakautuvat aihepiireittäin. Molemmilla lähetyksillä oli 82 haastattelu-uutista.

Kuvio 2. Määrinä Ylen kaikki uutisaiheet sekä ne uutisaiheet, joissa on käytetty haastattelua.

Ylen 20.30 -lähetyksissä oli eniten uutisia politiikasta ja yritystaloudesta, joissa oli myös eniten käytetty haastattelua. Siltikin vaikka politiikan uutisissa vain alle joka toisessa uutisessa oli haastattelu. Seuraavaksi eniten uutisia kerrottiin rikoksista, kulttuurista sekä sodista ja konflikteista, mutta haastattelu-uutisissa vain kulttuuriaiheet pitivät pintansa. Tämä johtuu siitä, että rikoksista ja sodista uutisoidaan usein vain sähköinä, kun kulttuuriuutiset ovat toimitettuja juttuja.

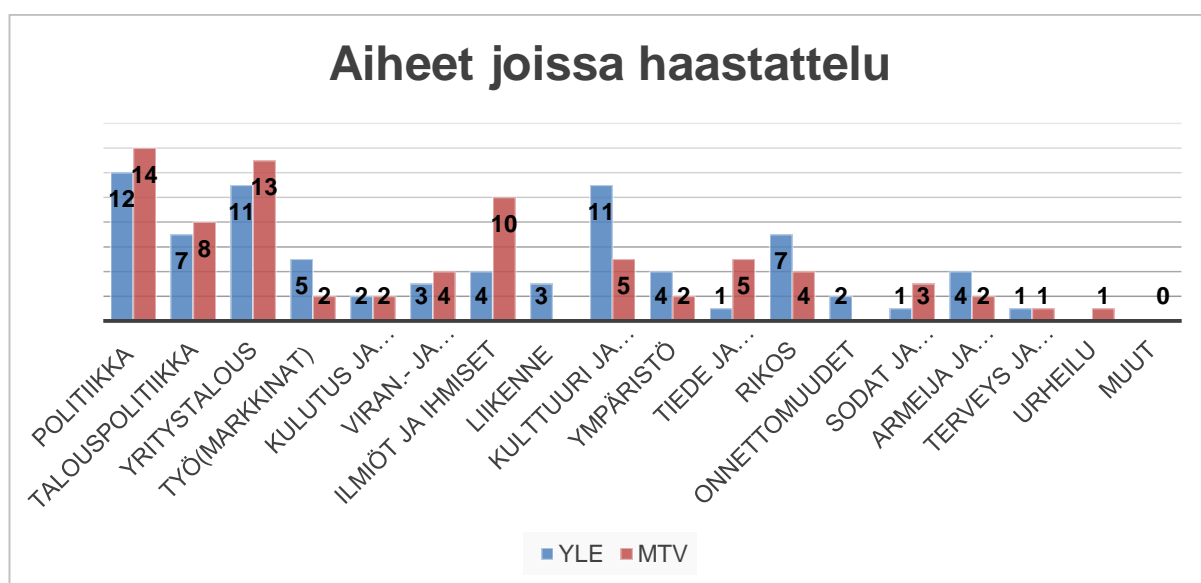
Sotshin talviolympialaiset alkoivat otantajakson viimeisenä päivänä ja siksi urheiluaihekin pääsi pääuutislähetykseen. Sotshia käsiteltiin aiemminkin, mutta poliittisesta näkökulmasta.

Kuvio 3. Määrinä MTV:n kaikki uutisaiheet sekä ne uutisaiheet, joissa käytetty on haastattelua.

Kymmenen uutisissa oli eniten uutisia yritystaloudesta ja vasta sitten politiikasta, kun talouspolitiikka-kategoriaa tarkastellaan omana luokkana. Yritystalousuutisille on varattu talousosionsa Kymmenen uutisissa. Seuraavaksi eniten ja yhtä paljon uutisia kerrottiin ilmiöistä ja ihmisistä sekä rikoksista. Ilmiö-uutisten määrää nostavat eritoten lähetyksen kevennysjutut. Haastattelu-uutisissa politiikka ohittaa täpärästi yritystalouden, jossa sähköuutisia oli puolet. Kuten Ylenkin lähetyksissä, rikosuutisissa on harvemmin haastattelua.

Seuraava pylväsdiagrammi (ks. kuvio 4) selventää, kuinka Ylen ja MTV:n haastattelu-uutisten käyttö eroaa toisistaan.

Kuvio 4. Määrinä Ylen ja MTV:n haastattelun sisältäneet uutisaiheet.

Mielestäni selkeitä linjaeroja on nähtävissä kulttuuri- ja ilmiö-aiheissa. Ylellä on kulttuuri ja media -aiheita 11, kun MTV:llä niitä on viisi eli yli puolet vähemmän. MTV:llä puolestaan ilmiö ja ihmiset -aiheisia uutisia on kymmenen Ylen neljää vastaan. Se, että Ylellä on kolme haastattelu-uutista liikenteestä ja MTV:llä ei ainuttakaan, menee mielestäni enemmänkin sattuman piikkiin, kuten muidenkin aiheiden vaihtelut. Liikenneuutisointiin vaikutti muun muassa koko Yleä koskenut tempaus, jossa yleisö sai ilmiäntä liikenteen vaaranpaikkoja.

Eniten uutisoitujen politiikan, talouspolitiikan ja yritystalouden aiheissa molempien lähestysten voi sanoa olevan yhdenmukaisia.

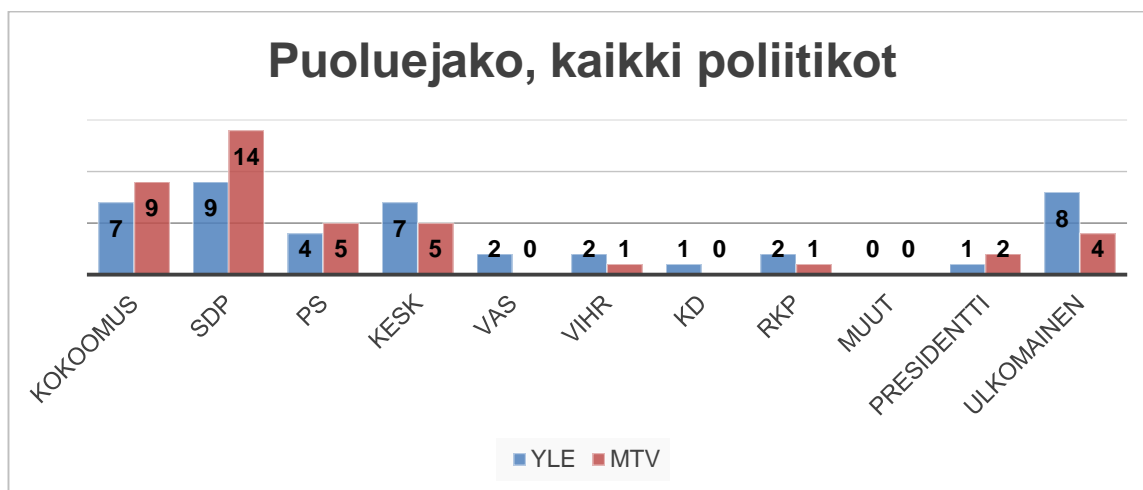

6.1 Poliitikot

Yle 20.30 -uutisissa haastateltiin poliitikkoa 43 kertaa ja Kymmenen uutisissa 41 kertaa. Ylellä haastateltiin 27 eri suomalaista poliitikkoa ja 7 eri ulkomaalaista poliitikkoa. MTV:llä haastateltiin 29 eri suomalaista poliitikkoa ja 4 eri ulkomaalaista poliitikkoa. Poliitikkojen kohdalla myös istuntosalien puheenvuorot lasketaan haastatteluiksi, sillä niillä on merkitystä tarkastellessa, ketkä saavat sanoa sanottavansa uutisissa. Keskiarvona voi sanoa, että neljä viidestä poliitikkohaastattelusta liittyi aiheeltaan politiikkaan tai talouspolitiikkaan. Aineisto koostuu ministereistä, kansanedustajista, kuntapoliitikoista, europarlamentaarikoista, presidenteistä ja ulkomaaisista päättäjistä.

Sattumanvaraisesti valittu otantajakso sijoittui ajankohtaan, jossa jälkimmäisellä viikolla avattiin eduskunnan kevätistuntoa. Tämä näkyi erityisesti MTV:n tuloksessa, jossa vain vajaa kolmannes poliitikkohaastatteluista tehtiin ensimmäisellä viikolla. Ylellä puolestaan nähtiin mielestäni yllättäen hieman enemmän poliitikkoja ensimmäisellä viikolla kuin toisella otantaviikolla. Ylen lukua ei voi laittaa pelkästään sen kustantaman puoluekannatusmittauksen piikkiin.

Alla (ks. kuvio 5) nähdään, kuinka poliitikot jakautuivat puolueisiin kummallakin kanavalla.

Kuvio 5. Määrinä kaikkien haastateltujen poliitikkojen puoluejako Ylellä ja MTV:llä.

Kuviosta erottuvat neljä suurinta puoluetta: hallituksen kokoomus ja SDP sekä opposi- tion perussuomalaiset ja keskusta. SDP oli puolueista eniten esillä otantaviikolla. Syitä tähän ovat muun muassa puolueen sisällä käynnissä ollut puheenjohtajakilpa sekä

merkittävässä asemassa olevat poliitikot, kuten eduskunnan puhemies, valtiovarainministeri tai ulkoministeri. Keskustan haastateltavien määrää nostivat puheenjohtaja Sipilän sairastuminen ja hänen tuuraajansa sekä puolueen talvikokous.

Ylellä 40 % suomalaisista poliitikoista oli ministereitä. MTV:n vastaava luku 32 %. Yle haastatteli yhteensä yhdeksää eri ministeriä, ja sen käytetyin haastateltava oli pääministeri, kokoomuksen puheenjohtaja Katainen. Kataista haastateltiin neljästi. MTV haastatteli kuutta eri ministeriä, ja sen käytetyin haastateltava oli valtiovarainministeri, SDP:n puheenjohtaja Urpilainen. Urpilaista haastateltiin neljästi. Perussuomalaisten puheenjohtaja Timo Soini oli ulkomailla juuri otantajakson ajan, joten häntä ei haastateltu kertaakaan.

Kahden viikon jaksolla Ylellä esiintyi vähintään yksi henkilö jokaisesta eduskunnan puolueesta, pois lukien pienryhmät Vasenryhmä ja Muutos 2011. MTV:llä ei esiintynyt ketään vasemmistoliitosta eikä kristillisdemokraateista hallituspaikoista huolimatta. Yksikään eduskunnan ulkopuolinen puolue ei esiintynyt uutisissa otantajaksolla.

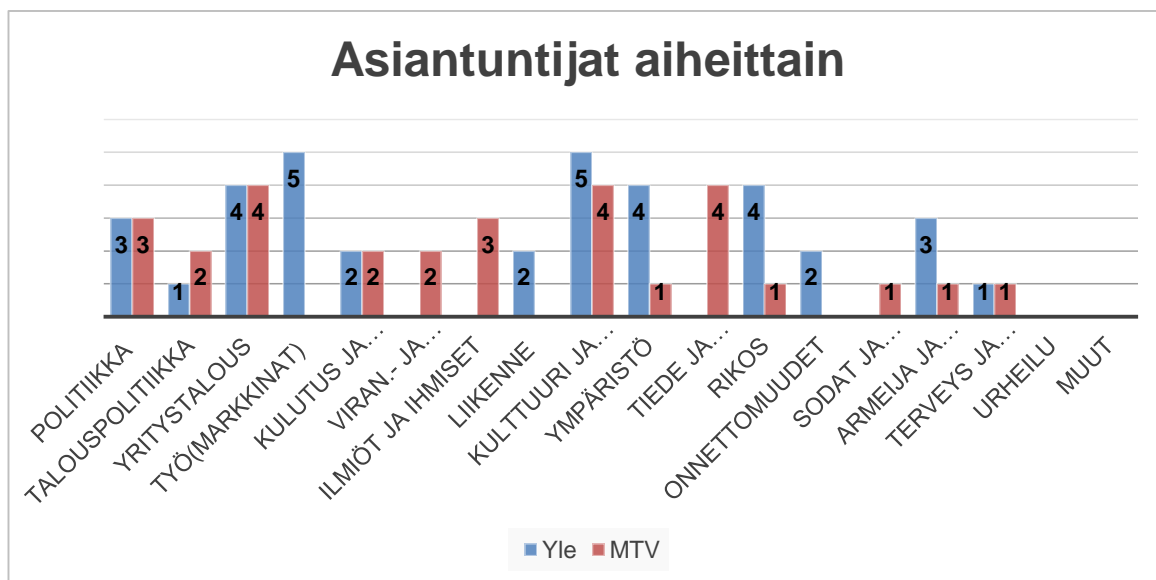
Ylellä oli yli puolet enemmän ulkomaalaisten poliitikkojen haastatteluja MTV:hen nähden. Vaikka Ylellä on enemmän resursseja ulkomaan kirjeenvaihtoon, poliitikkojen haastattelut saadaan suurimmaksi osaksi kansainvälisestä kuvavaihdosta, jota monet kanavat käyttävät (Yleisradio 2014).

Merkille pantavaa on europarlamentaarikkojen vähyys. Ainoastaan SDP:n Liisa Jaakonsaari esiintyi kerran Ylen uutisissa. Myös EU:ssa komissaarina toimivaa Olli Rehniä haastateltiin kertaalleen Ylellä. Otantajakso sijoittui ajankohtaan, jolloin europarlamenttivaaleihin oli vielä muutama kuukausi. Näin ollen mielestäni ei syntynyt suurta vääristymää tv-uutisten peruslinjasta: suomalaiset mepit eivät juurikaan näy mediassa vaalien välissä.

6.2 Asiantuntijat

Asiantuntijoiden määrittely rajatulla tavalla oli enimmäkseen selkeää, mutta varsinkin eri yritysten asiantuntijoissa oli tärkeää erottaa, kuinka objektiivisesta puheenvuorosta on kyse. Kuten jo asiantuntijoita käsittelevässä alaluvussa 4.2. mainitsin, periaatteessa kaikki haastatellut paitsi niin sanotut tavalliset ihmiset voisi lukea aiheensa asiantunjoiksi.

Yle Uutiset 20.30 -lähetysissä haastateltiin yhteensä 36:ta asiantuntijaa ja Kymmenen uutisissa 29:ää asiantuntijaa. Kumpikaan kanava ei käyttänyt samaa asiantuntijaa kahdesti kahden viikon aikana. Alla (ks. kuvio 6) nähdään Ylen ja MTV:n asiantuntijoiden käytön vertailua aihepiireittäin.

Kuvio 6. Asiantuntijoiden haastatteluiden jakautuminen aiheittain Ylellä ja MTV:llä.

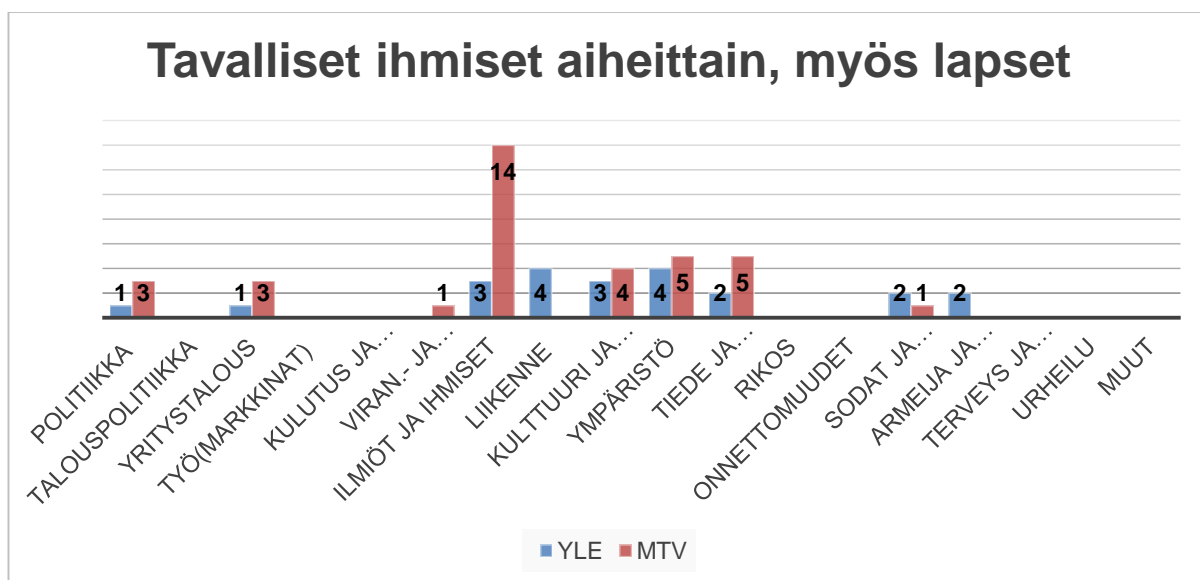
Kuviosta havaitaan ensinnäkin, että asiantuntijat jakautuvat melko tasaisesti ja lähes kaikkiin aihepiireihin. Molemmilla on suunnilleen yhtä paljon asiantuntijoita esimerkiksi politiikassa, yritystaloudessa sekä kulttuurissa ja mediassa. Jakautumisessa on myös eroja: Yle erottuu ympäristö- ja rikosaiheissa sekä eritoten työmarkkina-aiheissa, joissa haastateltiin viittä asiantuntijaa, kun taas MTV:llä ei ainuttakaan. MTV erottuu tie- ja koulutus- sekä ilmiö ja ihmiset -aiheissa, joissa Ylellä ei ole asiantuntijahaastatteluita, ja joista MTV:llä oli uutisiakin enemmän.

Tutkija oli asiantuntijoiden käytetyin titteli sekä Ylellä (7 kpl) että MTV:llä (5 kpl). Toiseksi eniten molemmilla oli asiantuntija-nimikettä, Ylellä kolme ja MTV:llä neljä. Myös professori-nimikettä käytettiin pariin kertaan kummallakin kanavalla. MTV:llä esiintyi neljä ekonomia, kun Ylellä ei ainuttakaan. Kummatkin kanavat yhteen laskien erilaisia titteleitä asiantuntijoille oli noin 30. Titteleiden käytössä tulee huomioida, että yleensä media käyttää sellaista titteliä, joka parhaiten perustelee haastateltavan valinnan.

MTV:llä esiintyi ainoastaan yksi vieraskielinen asiantuntija, ja käytetyistä asiantuntijoista noin 20,5 % oli ulkomaan uutisaiheissa. Ylellä oli 5 vieraskielistä asiantuntijaa, ja kaikista asiantuntijoista noin 14 % oli ulkomaan uutisaiheissa. Ylen vieraskielisten asiantuntijoiden määrään vaikuttavat esimerkiksi Venäjän-kirjeenvaihto sekä kansainvälinen kuvanvaihto mm. Norjan yleisradioyhtiö NRK:n kanssa.

6.3 Tavalliset ihmiset

Tuloksia tarkasteltaessa tavallisiin ihmisiin luetaan sekä aikuiset että lapset. Ne on kuitenkin tilastoitu selvyiden vuoksi erikseen. Kaikista haastatelluista Ylellä oli tavallisia ihmisiä noin 13 % eli 22 henkilöä, joista kaksi oli lapsia. MTV:llä tavallisia ihmisiä oli selvästi enemmän; noin 22 % eli 36 henkilöä, joista 12 oli lapsia. Alla kuvio (ks. kuvio 7) kertoo, kuinka tavallisten ihmisten käyttö jakautui aihepiireittäin.

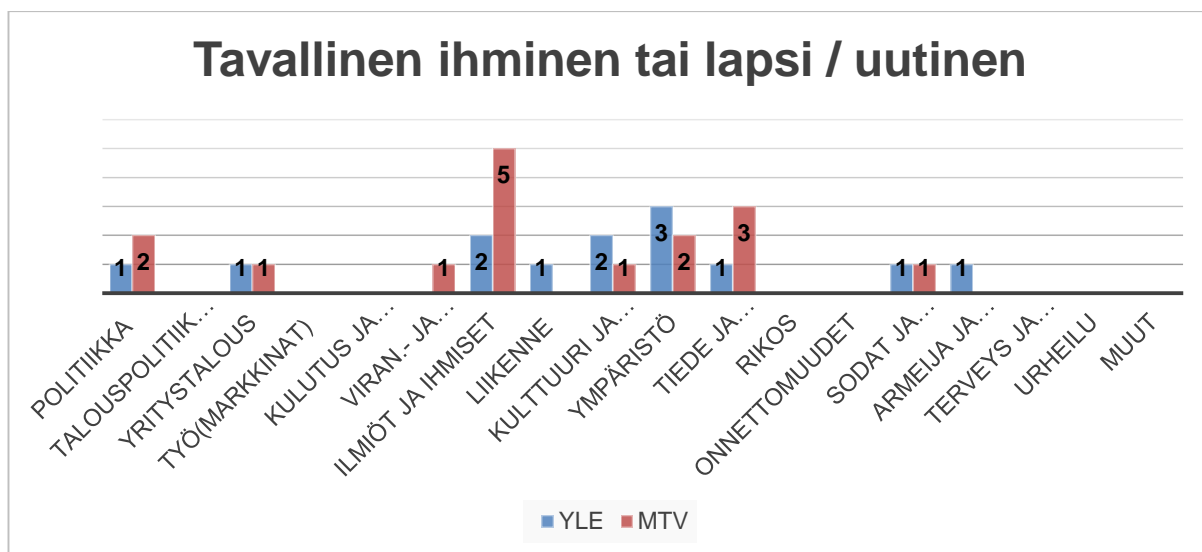

Kuvio 7. Määrinä kaikki tavallisten ihmisten ja lasten haastattelut aiheittain Ylellä ja MTV:llä

Ylivoimaisesti eniten tavallisia ihmisiä on haastateltu MTV:n ilmiö ja ihmiset -aiheissa, niissä on yhteensä yhdeksän aikuista ja viisi lasta, ja Ylellä vain kolme aikuista. Juuri näissä "kevennysuutisissa" MTV tekee suuren eronsa. Selvä ero on myös tiede ja koulutus -aiheissa, joissa MTV haastatteli oppilaita ja vanhempia. Tässä kategoriassa ovat Ylen ainoat lapsihaastattelut, samassa uutisessa. MTV:llä lapsia on vielä kulttuuri ja media -uutisissa, joissa kaikki neljä olivat samassa elokuva-aiheisessa uutisessa. En-

nalta olisi voinut olettaa, että työmarkkina- tai kulutus ja asuminen -uutisissa olisi juttutettu tavallisia ihmisiä, mutta näin ei kumpikaan kanava tehnyt.

Ainoa missä Ylellä on silmiinpistävästi enemmän tavallisia ihmisiä, on liikenne-aihekatgoria. Kaikki neljä haastattelua on tehty samassa uutisessa, mikä näkyy alla olevasta diagrammista (ks. kuvio 8). Diagrammissa on laskettu uutiset, joissa on yksi tai useampi tavallinen ihminen.

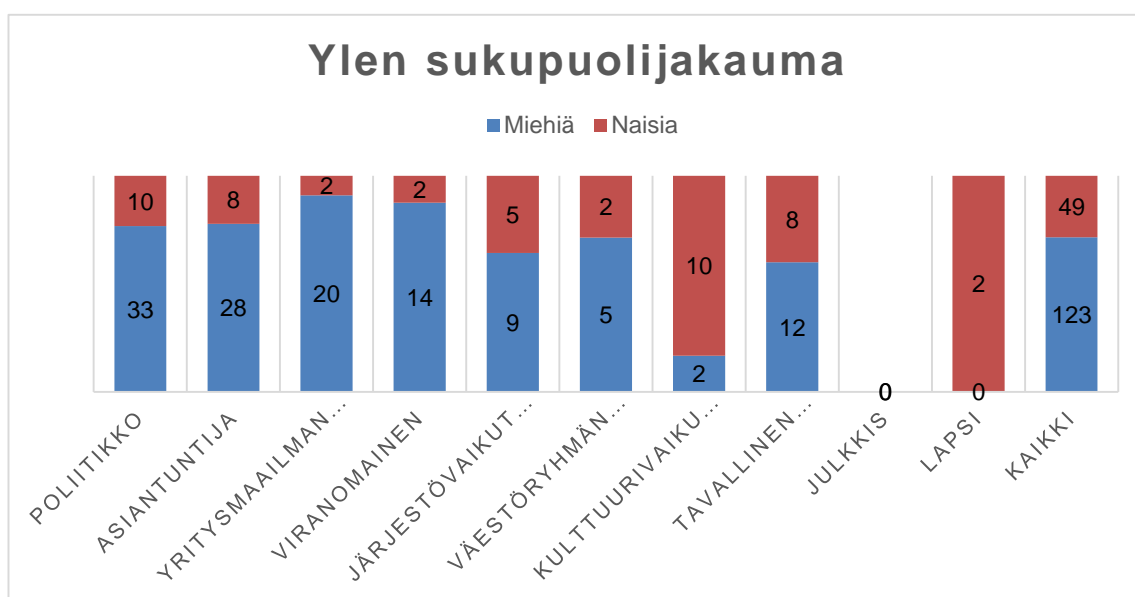
Kuvio 8. Määrinä tavallisten ihmisten tai lasten haastattelut aiheittain, yksi per uutinen.

Edelleen MTV:n ilmiöt ja ihmiset -aiheet ovat suurin kategoria, mutta selkeästi harvempina. Jokaisesta kategoriasta, jossa oli kuviossa 7 vähintään kaksi tavallisen ihmisen haastattelua, on luku pienentynyt, eli tavallisia ihmisiä haastatellaan yleensä useampaa samassa uutisessa.

MTV:llä tavalliset ihmiset jakautuivat käytännössä tasan kotimaan ja ulkomaan uutisten välillä. Kun Ylellä ainoastaan reilu neljännes tavallisista ihmisistä oli kotimaan uutisessa, ja vain neljässä kotimaan jutussa oli tavallinen ihminen haastateltuna. Tätä selittävät jälleen kirjeenvaihtotoimittajat; he haastattelivat usein kadunmiehiä kysyen, kuinka maan kansalaiset näkevät valtionsa uutistapahtumat. Kirjeenvaihtojutut saattoivat perustua pelkästään tavallisten ihmisten mietteille. Voi myös ajatella, että kun kirjeenvaihtaja on maahan lähetetty, häneltä on tultava tasaisin väliajoin juttuja ja ne voivat olla kevyempiäkin human interest -uutisia.

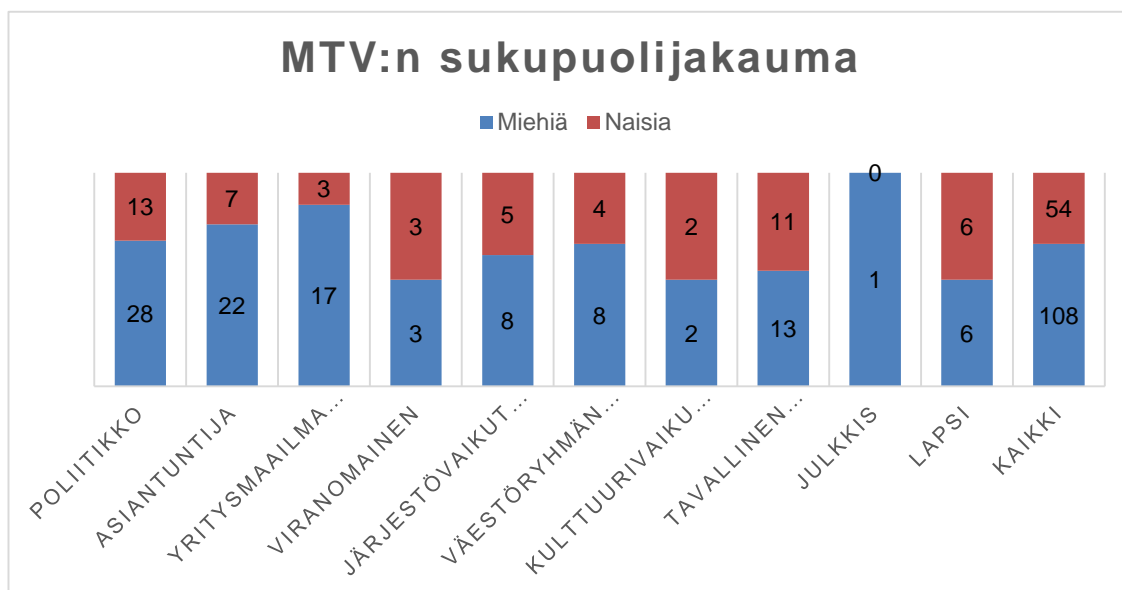
6.4 Sukupuolijakauma

Kaikille Ylen (172 kpl) ja MTV:n (162 kpl) haastatelluille pystyttiin määrittämään sukupuoleksi mies tai nainen. Tutkimuksen tukee luvussa 4.4. mainitun GMMP 2010 tutkimuksen tulosta: miehiä haastatellaan selvästi enemmän kuin naisia. Ylellä kaikista haastateltavista 28,5 % ja MTV:llä 33,3 % oli naisia. Molempien kanavien sukupuolijakaumaa yhdistää erityisesti vaikutusvaltaisten asemien (poliitikot, yritysmaailman edustajat, asiantuntijat) selkeä miesvaltaisuus. Muissa luokituksissa kanavilla on havaittavissa eroja.

Kuvio 9. Määrinä Ylen haastateltavien sukupuolijakauma esiintyjätyypeittäin.

Yllä olevassa diagrammissa (ks. kuvio 9) kuvataan Ylen uutisten sukupuolijakaumaa ja siihen on huomioitu kaikki tutkimuksen haastatellut. Naisia on alle 23 % poliitikoissa, asiantuntijoissa, yritysmaailman edustajissa sekä viranomaisissa. Yritysmaailman edustajissa vähiten, 9 %. Ainoastaan kulttuurivaikuttajissa naisilla on enemmistö, 83 %.

Kuvio 10. Määrinä MTV:n haastateltavien sukupuolijakauma esiintyjätyypeittäin.

MTV:n vastaavasta tilastosta (ks. kuvio 10) ilmenee, ettei naisilla ole missään luokituksessa enemmistöä, mutta kuudessa luokituksessa määrät ovat melko tasaisia. Esimerkiksi viranomaisissa sukupuolijako menee tasan (vrt. Yle), vaikkakin määrät ovat pienet. Myös suurehkoissa tavalliset ihmiset -kategoriassa miesten ja naisten osuudet jakautuvat käytännössä tasan.

Molemmilla kanavilla yritysmaailman edustajissa oli eniten miehiä. Tätä selittää se, että suurin osa heistä oli toimitusjohtajia tai muita johtotehtävissä olevia, joista enemmistö on miehiä, niin Suomessa kuin EU:ssa (Euroopan komissio 2012). Esimerkiksi suomalaisista pörssiyrityksistä ainoastaan yhdessä on nainen toimitusjohtajana. Ja vaikka Suomella onkin pörssiyrityksien hallituksissa EU:n eniten naisjäseniä, yli 30 %, harvoin hallituksen rivijäsenet edustavat haastatteluissa. (Kauppakamari 2014.) Ylellä yritysmaailman naisia edustivat suomalainen henkilöstöjohtaja ja venäläinen tv-kanavapomo, MTV:llä suomalaiset aluejohtaja, yrityksen lakiasiantuntaja sekä liikkeenainen.

Vastaavaa ”lasikatto”-teoriaa voitaneen soveltaa myös asiantuntijoiden suureen miesenemmistöön. Haastatteluissa kommentoivat usein johtavat tutkijat.

Eduskunnassa naisia on 43 % kansanedustajista ja 47 % ministereistä, silti naispolitiikkojen osuus tässä tutkimuksessa on huomattavasti pienempi molemmilla kanavilla.

Miesten vankkaa enemmistöä selittää seuraavat asemat: pääministeri, presidentti, puhemies, seitsemän eduskuntapuolueen puheenjohtajuus, usean eduskuntaryhmän puheenjohtajuus sekä myös pitkäaikaiset, hyvät puhujat.

Maininnan arvoista on, että otantaan mahtui yksi MTV:n lähetys (28.2.2014), jossa ei haastateltu ainuttakaan naista. Lähetyksessä oli siis yhteensä 14 eri miehen haastattelu.

7 Pohdintaa

Opinnäytetyöni pyrki selvittämään, keitä television pääuutislähetyksissä haastatellaan, eli ketkä saavat sanoa sanottavansa. Lisäksi sekä Yle Uutiset 20.30 -lähetyksen että MTV:n Kymmenen uutisten tuloksia vertailtiin keskenään. Määrällisen tutkimuksen haastateltavat onnistuttiin jakamaan sopiviin luokituksiin, jotta tv-uutisten suuret linjat ovat selkeästi havaittavissa. Tutkimustulokset koottiin diagrammeihin määrinä eikä prosentteina, jotta tuloksista olisi läpinäkyvästi havaittavissa mittasuhteet. Kummallakin lähetyksellä oli suunnilleen yhtä paljon haastatteluja.

Niin Yle Uutiset 20.30 -lähetyksessä kuin Kymmenen uutisissa haastatelluimmiksi esiintyjätyypeiksi erottuivat poliitikot, joita molemmilla oli neljännes, ja asiantuntijat, joita oli noin viidennes. Poliitikkojen ja asiantuntijoiden haastattelut nostavat uutislähetyksen statusta virallisemmaksi ja objektiivisemmaksi. Asiantuntijat osoittautuivat myös ainoaksi ryhmäksi, jota käytettiin lähes kaikissa uutisaiheissa. Kun tavalliset ihmiset ja lapset yhdistettiin analyysissa samaan kategoriaan, heistä muodostui MTV:n toiseksi eniten haastateltu ryhmä, 22 %.

Näin yritysmaailman edustajat olivat Ylen kolmanneksi ja MTV:n neljänneksi yleisin esiintyjätyyppi. Toisin kuin alun perin arvioin, MTV:llä ei esiintynyt enemmän yritysmaailman edustajia, vaan heitä oli molemmilla kanavilla yhtä paljon, ~12 %. Ennakkoarvioni perustui Kymmenen uutisten talouspainotteisuuteen, mutta näissä haasteltiin usein ekonomeja, jotka tässä yhteydessä luokittelin asiantuntijoiksi. Ja kuten kuvio 3 osoittaa, vain puolissa MTV:n talousuutisissa oli haastattelu.

Yle antoi useammin suun vuoron hallitukselle. Se haastatteli useampia eri ministereitä ja yhteensä ministeri oli Ylellä hieman useammin esillä. Tuloksessa ei ole eritelty, toi-

miko poliitikko ministerin asioissa. Esimerkiksi SDP:n käynnistytvä puheenjohtajakilpa vääristää MTV:n tulosta hieman ylöspäin. SDP oli osaksi puheenjohtajakilvan vuoksi molempien tv-uutisten haastatelluin puolue. Perässä tulivat päähallituspuolue kokoomus, oppositiopuolueet keskusta ja perussuomalaiset.

Yle haastatteli useamman eri puolueen jäseniä, mutta kumpikaan ei haastatellut eduskunnan ulkopuolisia puolueita. Tämä on toki ymmärrettävää, koska eduskunta on kansan valitsema ja sen ulkopuolelle jääneet puolueet edustavat alle kahden prosentin vähemmistöä.

Vasta ensimmäisen ja ainoan europarlamentaarikon haastattelun kohdalla huomasin, ettei heitä tosiaan käsitellä tv-uutisissa. Sama huomio tehtiin myös Pernaan, Niemen ja Pitkäsen (2009, 59) tutkimuksessa: ”Kärjistetysti sanottuna europarlamentaarikot lähtevät vaalien jälkeen Brysseliin, jonka jälkeen kotimaiset tiedotusvälineet unohtavat heidän olemassaolonsa.” EU-aiheita käsiteltiin joko sähköisinä tai kirjeenvaihtajien tulkitsemina, muttei meppejä haastatteleamalla. Tähän varmasti vaikuttaa se, ettei europarlamentin toiminta henkilöidy yksittäisiin ihmisiin samalla tavalla kuin eduskunnassa kansanedustajiin ja heidän puheenvuoroihinsa.

Otantajakson aikana europarlamentissa elettiin istuntokautta ja vaaleihinkin oli aikaa vielä muutama kuukausi, joten tulos kertoo, kuinka näkyviä meppimme todellisuudessa ovat kautensa aikana. Tähän saattaa tulla muutos, kun Yle rekrytoi Helsinkiin EU-toimitusta kahden Brysselin kirjeenvaihtajan tueksi (Yleisradio 2014).

Eroja lähetysten välillä tuli myös viranomaisten haastattelujen määrässä, kuten johdannossa povattiinkin. Ylellä haastateltiin yhteensä 16:a viranomaista MTV:n kuutta vastaan. Viranomainen oli usein poliisi tai syyttäjä, ja tämä näkyi myös Ylen suurempana rikosuutisten määränä.

MTV:n tilastoista etenkin tavalliset ihmiset ja lapset korostuvat. Puolet heistä oli ilmiö ja ihmiset -aihekategoriassa, jotka olivat kevennyksiä tai lähetysten loppupään uutisia. Ylellä esiintyi vain kaksi lasta, ja suurin osa tavallisista ihmisistä oli kirjeenvaihtajien ulkomaan uutisissa. Ylen vähäisempään tavallisten ihmisten käyttöön vaikuttanee se, että Yle Uutiset 20.30 -lähetys halutaan pitää virallisempänä, kun Kymmenen uutiset pyrkii jättämään hyvän mielen raskaidenkin uutisten jälkeen.

Sukupuolijakauma osoittautui ennakko-oletuksiini nähden paljon miesvaltaisemmaksi. Ylellä naisia oli 28,5 % ja MTV:llä 33,3 % kaikista haastatelluista. Ylellä sukupuolijakaumassa oli esiintyjätyypeittäin epätasaisempi kuin MTV:llä. Yhteistä molemmilla kanavilla oli selkeä miesenemmistö poliitikoissa, asiantuntijoissa ja etenkin yritysmaailman edustajissa. Tätä selittää se, että uutisiin haastateltiin korkeassa virassa olevia henkilöitä, jotka näillä aloilla myös ovat miehiä.

Sukupuolijakauma vastaa kansainvälistä, yhden päivän GMMP -näkyvyystutkimuksen tulosta Suomen osalta (32 %). Vaikka tulos on hieman samansuuntainen kaikkien maiden yhteistuloksen 24 % kanssa, Suomessa syyt ovat varmasti erilaiset. Jossakin muussa maassa nainen esiintyy miestä harvemmin uutisissa huonon asemansa vuoksi. Suomessa nainen esiintyy miestä harvemmin uutisessa hyvästä asemastaan huolimatta, eli vaikka Suomessakin naisilla sanotaan olevan vaikea murtaa lasikattoa, en usko, että täällä puhujan sukupuolella on suurta merkitystä. Silti tätä tulosta tarkastellessa toimittajan olisi hyvä miettiä, vaikuttaako kulloinkin sukupuoli haastateltavan valintaan.

Sukupuolijakauman perusteella televisiouutiset istuttavat katsojien mieliin kuvan, että virallisia lausuntoja antaa yleensä miespuolinen henkilö. Sen merkityksistä ja vaikutuksista voisi olla aihetta yhteiskunnalliseen ja kulttuuriseen keskusteluun.

Satunnaisesti valikoitunut kahden viikon tutkimusjakso ajoittui siten, että eduskunnan kevätistuntoa alkoi jälkimmäisellä viikolla. MTV:llä tämä näkyi kasvaneena poliitikojen määrällä, kun Ylellä itse asiassa määrä vähän laski toisella viikolla. Muuten uskon otannan ajankohdan ja keston olleen sopiva haastatteluiden realistiseen tarkasteluun. Sotshin talviolympilaiset olivat vasta alkamassa ja Ukrainan Krimin kriisikään ei ehtinyt kärjistyä niin, että jokin aihe olisi saanut erityisen suurta käsittelyä lähetyksissä.

Opinnäytetyöni hankalampia rajanvetoja tuli asiantuntijan määrittelemisessä. Esimerkiksi viranomaiset- tai järjestövaikuttajat-kategoriat vaativat usein harkintaa ja olivat tietysti myös aiheensa asiantuntijoita. Nyt asiantuntijaksi määrittyi monialaisilla ja objektiivisilla kommentaareilla. Uutisen aihe määriteltiin ainoastaan yhteen luokkaan, vaikka moni uutinen olisi sopinut useampaankin. Esimerkiksi uutinen Talvivaaran rikosepäilyyn liittyen kirjattiin rikosaiheeksi, vaikka se oli myös talous- ja ympäristöuutinen. Mi-

nun tuli luoda talouspolitiikka-kategoria, juuri ennen lähetysten purkua, ettei se sekoituisi puoluepolitiikan tai pörssitalouden kanssa samaan.

Tässä opinnäytetyössä ei selviä, kuinka pitkistä haastatteluosuuksista oli kyse. Näin ollen parin sekunnin kommentti sai samanlaisen arvon kuin vaikkapa puolen minuutin monologi. Siltikään kestojen mittaamisella ei olisi ilmennyt, kuinka haastateltavan lausuntoa kehystettiin tai painotettiin toimittajan spiikeissä. Tutkimukseni perusteella ei siis voida sanoa, suosiiko uutistoimitus tiettyjä henkilöitä tai organisaatioita. Näiden asioiden mittaaminen olisi vaatinut suuremman tutkimuksen ja monimutkaisemman luokittelurungon. Tutkimustuloksesta ei myöskään ole suoraan luettavissa, keitä tv-uutiset käsittelevät.

Lähteet

Bourdieu, Pierre 1999. Televisiosta. Suomentanut Tiina Arppe. Helsinki: Otava.

Cortés Téllez, Sanna-Kaisa 2007. Tavallisia tarinoita. Rivikansalaiset television uutisjuutissa. Opinnäytetyö. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia.
<<http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/6776/stadia-1178866982-6.pdf?sequence=1>> (luettu 12.3.2014).

Euroopan komissio 2012. Lisää naisia yritysten johtoon. [verkkodokumentti 14.11.2012]. <http://ec.europa.eu/news/justice/121114_1_fi.htm> (luettu 3.4.2014).

Finnpanel 2014a. Television katselu Suomessa 2013. [verkkodokumentti].
<http://www.finnpanel.fi/lataukset/tv_vuosi_2014.pdf> (luettu 12.3.2014).

Finnpanel 2014b. Tv-mittaritutkimuksen tuloksia (viikoilla 5 & 6). [verkkodokumentti] Saatavuus <<http://www.finnpanel.fi/tulokset/tv/vko/top100/>> (luettu 6.2.2014 ja 13.2.2014).

Foxin ohjelmatiedot 2014, <<http://www.foxtv.fi/ohjelmat/weekly>> (luettu 28.2.2014).

GMMP 2010. Global Media Monitor Project 2010 –tutkimus. Lontoo/Toronto: WACC.
<http://www.genderclearinghouse.org/upload/Assets/Documents/pdf/gmmp_global_report_en.pdf> (luettu 6.3.2014).

Herkman, Juha 2001. Audiovisuaalinen mediakulttuuri. Tampere: Vastapaino.

Herkman, Juha 2011. Poliitiikka ja mediajulkisuus. Tampere: Vastapaino.

Hietala, Veijo 1990. Teeveen merkit. Television lukutaidon aakkoset. Helsinki: Yleisradio.

Hietala, Veijo 1996. Ruudun hurma. Johdatus Tv-kulttuuriin. Helsinki: Yleisradio.

Hietala, Veijo 2007. Media ja suuret tunteet. Johdatusta 2000-luvun uusromantiikkaan. Helsinki: BTJ Kustannus.

Hillard, Robert L. 2008, Writing for Television, Radio, and New Media. 9th edition. Emerson College: Wadsworth Publishing.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2004. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Helsinki University Press.

Huovila, Tapani 2005. Toimittaja – tiedon etsijä ja vaikuttaja. Helsinki/Porvoo: WSOY

Journalistin ohjeet 2014. [verkkodokumentti]. Julkisen sanan neuvosto.
<<http://www.journalistiliitto.fi/pelisaannot/journalistinohjeet/>> (luettu 12.2.2014).

Juholin, Elisa & Kuutti, Heikki 2006. Mediapeli – anatomia ja keinot. 3. painos. Helsinki: Inforviestintä.

Kantola, Anu 2011. Tyhjää vai täyttä julkista elämää. Teoksessa Kantola, A. (toim.). Hetken hallitsijat. Julkinen elämä notkeassa yhteiskunnassa. Helsinki: Gaudeamus.

Kantola, Anu & Vesa, Juho 2011. Skandaalit ja julkinen elämä Suomessa. Teoksessa Kantola, A. (toim.). Hetken hallitsijat. Julkinen elämä notkeassa yhteiskunnassa. Helsinki: Gaudeamus.

Karhu, M. & Salo-Lee, L. & Selänne, M. & Sipilä, J. & Söderlund, L. & Uimonen, T. & Yli-Kokko, P. 2005. Asiantuntija viestii – ajatuksesta vaikutukseen. Helsinki: Inforviestintä.

Karppinen, Jääsaari & Kivikuru 2010. Media ja valta kansalaisten silmin. Tutkimusraportti. Helsingin yliopisto. <http://sockom.helsinki.fi/info/notat/notat_1002.pdf> (luettu 31.3.2014).

Kauppakamari 2014. Naisten suuri osuus hallituksissa ei nosta naisten määrää johtoryhmissä. [verkkodokumentti 6.3.2014]. <<http://news.cision.com/fi/keskuskauppakamari/r/naisten-suuri-osuus-hallituksissa-ei-nosta-naisten-maaraa-johtoryhmissa,c9547232>> (luettu 3.4.2014).

Kivi, Jaana 2014. Blogissa toimittajan tollot eivät vääristele sanoja. Sosiaalisen median vaikutuksia politiikan journalismiin ja uutisointiin. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. <<http://urn.fi/URN:NBN:fi:juu-201401201085>> (luettu 28.2.2014).

Kunelius, Risto 1998. Viestinnän vallassa. Johdatusta joukkoviestinnän kysymyksiin. Helsinki/Porvoo: WSOY.

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2014. Median uutisoinnin luotettavuus. Tutkimusraportti. [verkkodokumentti]. <<http://www.kaks.fi/sites/default/files/MEDIAN%20UUTISOINNIN%20LUOTETTAVUUS.pdf>> (luettu 28.2.2014).

Lahdenmäki, Ari 2010. Pieni toimitus, isot uutiset. Journalisti 8/2010. Helsinki: Journalisti.

Laki Yleisradiosta 2005. L. 19.8.2005/635, 7 §. <<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2005/20050635>> (luettu 31.3.2014).

Lyytinen, Jarkko 2006. Kun pöllö sai siivet. MTV:n uutisten historia. Helsinki: Tammi.

Lindblom, Tomi 2012. Näkökulma: Tapaus SuomiTV: Konsulttien valtakunta. Teoksessa Vehkoo, J. (toim.). Journalismikritiikin vuosikirja 2012. Tampere: Comet.

Lähdesmäki, T., Hurme, P., Koskimaa, R., Mikkola, L., Himberg, T. 2009. Määrällinen analyysi. Menetelmäpolkuja humanisteille. [verkkodokumentti]. Jyväskylän yliopisto <<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/maarallinen-analyysi>> (luettu 28.2.2014).

Malhotra, Riina 2002. Vauhti Yleisradion televisiouutisissa 1980-2000. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto <<http://urn.fi/URN:NBN:fi:juu-2002878133>> (luettu 28.2.2014).

Mattila, Risto 2006. TV-uutistoimittajan ammattitaitovaatimukset printtimediasta sähköiseen vaihtaneen toimittajan silmin. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, <<http://urn.fi/URN:NBN:fi:juu-2006219>> (luettu 2.3.2014).

Miettinen, Jorma 1988. Toimitustyö. Journalistiksi suunnistautuvan oppikirja. 2. painos. Helsinki: Yliopistopaino.

MTV:n ohjelmatiedot 2014. <<http://www.mtv.fi/tvopas/>> (luettu 31.3.2014).

Mäkinen, Laura 2008. Pääseekö alueuutinen katsojaansa likelle? Yle Hämeen uutiset ja 20.30-uutiset vertailussa. Pro gradu. Tampereen yliopisto <<http://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-17836>> (28.2.2014).

Mäntylä, Jorma 2008. Journalistin etiikka. Helsinki: Gaudeamus.

Nelonen 2012. Nelosen uutisten jättilakana nousi Sanomatalon seinälle. [tiedote 29.11.2012]. <<http://www.nelonenmedia.fi/2012/11/nelosen-uutisten-jattilakana-nousi-sanomatalon-seinalle/>> (luettu 11.3.2014).

Nikkinen, Are & Vacklin, Anders 2012. Television runousoppi. Toisenlainen katse tv-ohjelmiin. Helsinki: Like.

Nylund, Mats 2009. Lohkaisujen politiikka. Haastattelusta televisiouutiseen. Teoksessa Välvärrönen, Esa (toim.). Journalismi murroksessa. Helsinki: Gaudeamus.

Pernaa, Ville 2009. Uutisista, hyvää iltaa. Ylen tv-uutiset 50 vuotta. Helsinki: Karttakeskus.

Pernaa, V., Niemi, M. K. & Pitkänen, V. (toim.) 2009. Poliitiikan journalismin tila Suomessa. Turku: Kirja-Aurora.

Poutanen, Petro 2012. Vastentahtoiset itsensä brändääjät. Pieni mediaopas tutkijalle. Kirjoitus Onnistuneen viestinnän jäljillä -blogissa 8.5.2012. <<http://organisaatioviestinta.com/2012/05/08/vastentahtoiset-itsensa-brandaajat-pieni-mediaopas-tutkijalle/>> (luettu 11.3.2014).

Rantala, Juho-Pekka 2007. Uutistoiminnan synty. Teoksessa Wiio, J. (toim.). Television viisi vuosikymmentä. Suomalainen television ja sen ohjelmat 1950-luvulta digiaikaan. Helsinki: SKS.

Salste, Elisa 2000. Tv-uutisten profiloituminen kilpailutilanteessa. TV1:n, MTV3:n ja Nelosen pääuutislähetysten tarkastelua. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto. <<http://esalste.free.fr/gradu/>> (luettu 28.2.2014).

Sanoma 2013. Helsingin Sanomien toimituksen yt-neuvottelut päättyivät. [lehdistötiedote 7.1.2014]. <<http://www.sanoma.com/fi/uutiset/helsingin-sanomien-toimituksen-yt-neuvottelut-paattyivat>> (luettu 8.2.2014).

Thurén, Petra 2013. Impivaarasta isolle kirkolle. Alueellisuus Ylen ja MTV3:n valtakunnallisissa uutisissa. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. <<http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201303011283>> (luettu 28.2.2014).

Uimonen, Risto 2008. Median vaikutusvalta on jo ohittanut lakipisteensä. Kaleva.fi, 20.1.2008. <<http://www.kaleva.fi/mielipide/kolumnit/median-vaikutusvalta-onjo-ohittanut-lakipisteensa/295152/>> (luettu 31.3.2014).

Uimonen, Risto 2011. Pääministerin puhuva pää. Helsinki: WSOY.

Valitut palat 2013. Arvi Lindiä pidetään yhä luotettavimpana uutisankkurina. [tiedote 16.5.2013] <<http://www.rd.fi/arvi-lindia-pidetaan-yha-luotettavimpana-uutisankkurina>> (luettu 28.2.2014).

Virtanen, Jenni 2007. Uutisia Euroopan reunoilta. Kansainvälinen vertailututkimus Suomen ja Irlannin televisiouutisista. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto. <<http://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-16928>> (luettu 12.3.2014).

White, Ted & Barnas, Frank 2010. Broadcast News: Writing, Reporting and Producing. 5th Edition. Yhdysvallat: Focal Press.

Yleisradio. Ylen ohjelmatoiminnan ja sisältöjen eettiset ohjeet. [verkkodokumentti]. <<http://yle.fi/yleisradio/toimintaperiaatteet/ots-ohjeet>> (luettu 28.2.2014).

Yleisradio 2012. Pääministerin haastattelutunti täyttää 50 vuotta. [tiedote 4.9.2012]. <<http://yle.fi/yleisradio/ajankohtaista/paaministerin-haastattelutunti-tayttaa-50-vuotta>> (luettu 28.2.2014).

Yleisradio 2014. Yle uudistaa ulkomaantoimintaa ja lisää kirjeen vaihtajia. [tiedote 3.2.2014]. <<http://yle.fi/yleisradio/ajankohtaista/yle-uudistaa-ulkomaantoimintaa-ja-lisaa-kirjeenvaihtajia>> (luettu 1.4.2014).

Yleisradion ohjelmatiedot 2014. <<http://yle.fi/ohjelmat/tv>> (luettu 31.3.2014).

Tutkimusaineisto:

Yle Uutiset 20.30. 2014. Yle TV1. Yleisradio, lähetetty 27.1.–31.1.2014 (5 kpl)

Yle Uutiset 20.30. 2014. Yle TV1. Yleisradio, lähetetty 3.2.–7.2.2014 (5 kpl)

Kymmenen uutiset. 2014. MTV3. MTV Media, lähetetty 27.1.–31.1.2014 (5 kpl)

Kymmenen uutiset. 2014. MTV3. MTV Media, lähetetty 3.2.–7.2.2014 (5 kpl)

Liitteet

Liite 1: Tv-uutisten luokittelurunko

Uutislähetysten numero	Esim. 1
Päivämäärä	Esim. 27.1.2014
Kanava	Yle/MTV
Jutun järjestysnumero	Esim. 10
Juttutyyppi	1 Uutisjuttu 2 Sähkesatanen 3 Suora/studio (4 Sähke) (5 Studiografiikka)
Haastateltava	0 määrittelemätön 1 yritysmaailman edustaja 2 poliitikko, 3 asiantuntija 4 viranomainen 5 järjestövaikuttaja 6 väestö- tai ammattiryhmän edustaja 7 niin sanottu tavallinen ihminen 8 julkkis 9 lapsi 10 kulttuurivaikuttaja
Sukupuoli	1 Nainen 2 Mies
Aihepiirit	1 Poliitiikka 2 Ilmiöt ja ihmiset 3 Liikenne 4 Yritystalous 5 Kulutus ja asuminen 6 Työ(markkinat) 7 Kulttuuri ja media 8 Ympäristö ja luonto 9 Tiede ja koulutus 10 Koti ja perhe 11 Rikos 12 Onnettomuudet 13 Sodat ja konfliktit 14 Armeija ja turvallisuus 15 Terveys ja hyvinvointi 16 Urheilu 17 Muut 18 talouspolitiikka 19 viranomais ja sosiaalipalvelut

Maa	1 kotimaa - kansallinen/ ei selkeää viitettä
	2 kotimaa - selkeästi paikallinen viite
	3 kotimaa - EU-viite
	4 kotimaa - kytkentä ulkomaille
	5 ulkomaa - kytkentä kotimaahan
	6 ulkomaa - ulkomailla
	7 ulkomaa - EU-viite
	8 ei selkeää viitettä